

Agendapunt: 7. H-1

Onderwerp: Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014-2016, Consultatieversie 2,
10 december 2013

De raad van de gemeente Woerden;

gelezen het voorstel d.d. 10 december 2013 van:

- burgemeester en wethouders;

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;

b e s l u i t:

1. de Consultatieversie 2 van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014-2016, versie 10 december 2013 vast te stellen en daarmee de volgende uitgangspunten te bevestigingen:
 - het beleid draagt bij aan het versterken van de samenleving in de zin dat inwoners meer regie krijgen over het eigen leven en met anderen verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en de samenleving;
 - er is sprake van integrale en effectieve ondersteuning van inwoners in een kwetsbare positie. De ondersteuning gebeurt op basis van preventie en vroegsignalering, heeft een integraal karakter en is gericht op 'wat nodig is';
 - integrale ondersteuning van hen die dat nodig hebben, is maatwerk uitgaande van één huishouden, één plan, één coördinator en altijd gericht op het versterken van de zelfregie en inzet van het eigen sociale netwerk en vrijwilligers;
 - de integrale aanpak wordt verstrekt door het hanteren van een integrale toegang tot het sociale domein en door (op termijn) één ongedeelde budget voor het sociale domein te hanteren.
 2. in te stemmen met het starten van een consultatieronde met maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, inwoners en hun vertegenwoordigers gericht op:
 - het informeren van partijen over de veranderingen die zullen plaatsvinden binnen het sociaal domein en de consequenties daarvan voor de positie en de rol van deze partijen;
 - het vernemen van opvattingen en verwachtingen van deze partijen ten aanzien van de transformatie van het sociale domein.
- De raad wordt periodiek geïnformeerd over:
- de activiteiten die plaatsvinden in het kader van de consultatieronde (wanneer wordt met welke partijen gesproken) zodat raadsleden deze activiteiten indien gewenst ook kunnen bijwonen;
 - de resultaten van de consultatie-activiteiten.
3. In de stemmen met het voornemen deze versie op basis van de consultatieronde om te zetten in een definitief Integraal Beleidsplan en dit plan voor de zomer door de raad te laten vaststellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Woerden in zijn
openbare vergadering, gehouden op 30 januari 2014.

De griffier

De voorzitter

E.M. Geldorp

V.J.H. Molkenboer

RAADSINFORMATIEBRIEF

14R.00019

Van : Wethouder Y. Koster - Dreese

Gemeente Woerden

Datum : 21 januari 2014

14R.00019

Portefeuillehouder(s) : Y. Koster - Dreese

Portefeuille(s) : Sociaal Domein

Contactpersoon : G. Kraaijkamp

Tel.nr. : 0620094919

E-mailadres : kraaijkamp.g@woerden.nl

Onderwerp:

Toelichting wijziging Raadsvoorstel Integraal Beleidsplan Sociaal Domein, Consultatieversie 2

Kennisnemen van:

In de commissie Welzijn van 8 januari 2014 is inhoudelijk gesproken over het raadsvoorstel betreffende het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein, consultatieversie 2. Door de commissie is vervolgens besloten het raadsvoorstel als hamerstuk door te zenden naar de raad.

Nader overleg in de bestuurlijke driehoek heeft er toe geleid de formulering van het besluit aan te passen. Om in het vervolgtraject (beleidsontwikkeling in de richting van een definitief Integraal Beleidsplan Sociaal Domein) mogelijke misverstanden te voorkomen, is de formulering van het voorliggende besluit geconcretiseerd. De formulering is overigens overeenkomstig de inhoud van het integrale beleidsplan.

Inleiding

Nvt

Kernboodschap:

Nvt

Vervolg:

Nvt

Bijlagen:

Nvt

De secretaris

dr. G.W. Goedmakers-CMC

Wethouder

Y. Koster - Dreese

RAADSVOORSTEL

13R.00427 (gewijzigde versie van 20-01-2014)

Gemeente Woerden

13R.00427

Indiener: college van burgemeester en wethouders

Datum: 10 december 2013

Portefeuillehouder(s): Mw. Y. Koster - Dreese

Portefeuille(s): Sociaal Domein

Contactpersoon: G. Kraaijkamp

Tel.nr.: 0620094919

E-mailadres: kraaijkamp.g@woerden.nl

Onderwerp: Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014 - 2016, Consultatieversie 2, 10 december 2013

De raad besluit:

1. De Consultatieversie 2 van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014 – 2016, versie 10 december 2013 vast te stellen en daarmee de volgende uitgangspunten te bevestigingen:
 - het beleid draagt bij aan het versterken van de samenleving in de zin dat inwoners meer regie krijgen over het eigen leven en met anderen verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en de samenleving;
 - er is sprake van integrale en effectieve ondersteuning van inwoners in een kwetsbare positie. De ondersteuning gebeurt op basis van preventie en vroegsignalering, heeft een integraal karakter en is gericht op 'wat nodig is';
 - integrale ondersteuning van hen die dat nodig hebben, is maatwerk uitgaande van één huishouden, één plan, één coördinator en altijd gericht op het versterken van de zelfregie en inzet van het eigen sociale netwerk en vrijwilligers;
 - de integrale aanpak wordt verstrekt door het hanteren van een integrale toegang tot het sociale domein en door (op termijn) één ongedeeld budget voor het sociale domein te hanteren.
2. In te stemmen met het starten van een consultatieronde met maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, inwoners en hun vertegenwoordigers gericht op:
 - het informeren van partijen over de veranderingen die zullen plaatsvinden binnen het sociaal domein en de consequenties daarvan voor de positie en de rol van deze partijen;
 - het vernemen van opvattingen en verwachtingen van deze partijen ten aanzien van de transformatie van het sociale domein.

De raad wordt periodiek geïnformeerd over:

- de activiteiten die plaatsvinden in het kader van de consultatieronde (wanneer wordt met welke partijen gesproken) zodat raadsleden deze activiteiten indien gewenst ook kunnen bijwonen;
 - de resultaten van de consultatie-activiteiten.
3. In de stemmen met het voornemen deze versie op basis van de consultatieronde om te zetten in een definitief Integraal Beleidsplan en dit plan voor de zomer door de raad te laten vaststellen.

Inleiding:

Op 27 juni 2013 heeft uw Raad ingestemd met de Kadernota decentralisaties / transformaties sociaal domein. Deze Kadernota bevat een integrale visie en beleidsuitgangspunten met betrekking tot vier decentralisaties, waarbij taken worden overgedragen vanuit het Rijk naar gemeenten. Het betreft:

- Jeugdzorg;
- Passend onderwijs;
- Overheveling van de functie begeleiding van AWBZ naar WMO;
- Invoering van de Participatiewet.

Gezamenlijk betekenen deze veranderingen een transformatie van het gehele sociale domein.

Het in de Kadernota verwoorde uitgangspunt, de integrale benadering, is nader uitgewerkt in het nu voorliggende beleidsplan. Met opzet is de afzonderlijke aandacht voor de vier transitie beperkt gehouden (in de bijlagen is daarvoor meer aandacht). Het beleidskader geeft handen en voeten aan een fundamentele wijziging van het sociale domein (vernieuwing van de sociale infrastructuur) en de rol van de lokale overheid daarbij.

Bevoegdheid:

De Raad is op basis van artikel 147 jo. 108 Gemeentewet bevoegd om beleidsplannen vast te stellen.

Beoogd effect:

Deze Consultatieversie van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein bevat een uitwerking van de eerder vastgestelde Kadernota en wordt aangewend om in gesprek te gaan met relevante partijen in de Woerdense samenleving. In die zin is deze Consultatieversie een instrument van interactieve beleidsvorming; de versie is richtinggevend aan de gesprekken. Daarnaast is de Consultatieversie het kader voor voorbereiding op aanbesteding en contractering van aanbieders.

Argumenten:

1. De Consultatieversie 2 van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014-2016 geeft richting aan de eerste stap van de transformatie van het sociaal domein.

Met de in de consultatieversie geformuleerde doelstellingen en maatregelen om die te bereiken, wordt de transformatie van het sociale domein in gang gezet. De transformatie brengt een samenleving dichterbij waarin:

- Alle inwoners in staat worden gesteld overeenkomstig hun talenten en mogelijkheden deel te nemen aan de samenleving (inclusieve samenleving);
- Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven het vanzelfsprekend vinden een innovatieve bijdrage te leveren aan de samenleving en aan de ondersteuning van die inwoners die dat nodig hebben (vitale samenleving);
- Inwoners zelfredzaam en samenredzaam zijn; inwoners zelf en samen verantwoordelijk zijn voor het vormgeven van hun sociale omgeving en hun leven (sterke samenleving);

-
- Inwoners (financieel) ondersteund en begeleid worden als en voor zover zij dat nodig hebben. Daarbij wordt eerst een dringend beroep gedaan op de sociale omgeving van de inwoner;
 - Ondersteuning indien dat nodig is, wordt geboden volgens het principe van één gezin (één huishouden), één plan, één regisseur. Daarbij heeft het huishouden de regie en werken professionele hulpverleners meer samen;
 - De kosten van zorg en ondersteuning beter draagbaar blijven door de toegenomen zelfredzaamheid van inwoners en de samenleving als geheel en de meer efficiënte organisatie (integrale toegang via WoerdenWijzer.nl, de sociaal makelaar als coördinator).

2. Het nu voorliggende beleidsplan is een consultatieversie.

Het definitieve plan wordt voor de zomer aan uw Raad ter instemming aangeboden. De gehanteerde fasering heeft meerdere redenen:

- Het college hecht veel waarde aan de interactieve totstandkoming van beleid. Beleid moet tot stand komen met inbreng van alle betrokkenen (inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, cliëntorganisaties, etc.) waar dat beleid over gaat. De consultatieversie is een document dat goed benut kan worden in gesprekken met deze betrokkenen. Het geeft helder weer hoe het college het sociale domein wil hervormen;
- Het college vindt het erg belangrijk de Raad mee te nemen in het proces. Daarom hebben wij er voor gekozen een tussenstap te hanteren en nu uw opvattingen over deze consultatieversie te vragen en vast te leggen;
- Over het beleidsplan is tot nu toe slechts op hoofdlijnen gesproken met de formele adviesraden (Wmo-raad, WSW-raad en RAWB). Deze consultatieversie geeft de mogelijkheid hen te laten adviseren naar aanleiding van een concrete tekst;
- De vier decentralisaties volgen niet dezelfde route en hetzelfde tempo. Op dit moment is niet van alle transities duidelijk welke consequenties zij zullen hebben. Dat maakt het beleidsplan wat onevenwichtig. Naar verwachting bestaat voor de zomer van 2014 meer duidelijkheid over alle vier transities;
- Een concreet aspect van het voorgaande is de regionale en bovenregionale samenwerking. Die is nog in ontwikkeling en zal niet dezelfde vorm hebben voor de verschillende transities. Er wordt naar gestreefd de samenwerking voor de zomer meer inhoud te geven;
- Met de transities wordt de lokale overheid in de positie gezet als regisseur van de sociale infrastructuur. De gemeente heeft een faciliterende rol in het met elkaar in gesprek brengen van aanbieders van zorg en ondersteuning en de resultaten daarvan vast te leggen in slimme arrangementen. Het beleidsplan biedt een duidelijk kader voor dergelijke gesprekken.

Kanttekeningen:

1. Het wetgevingstraject is nog niet afgerond

Het wetgevingstraject met betrekking tot de vier transities zijn nog niet volledig afgerond. Er is nog sprake van onduidelijkheid waar gaat om de precieze regelgeving die per 1 januari 2015 van toepassing is. Dat maakt het moeilijk om met betrokkenen (inwoners, maar ook regionale maatschappelijke partners) het gesprek aan te gaan. Daar staat tegenover dat beleidsontwikkeling complex is en de nodige tijd vergt. Gezien de beoogde invoeringsdatum van 1 januari 2015 kan met de voorbereiding niet langer worden gewacht. Dat heeft als consequentie dat soms moet worden uitgegaan van aannames en prognoses.

2. Er is geen financieel kader opgenomen in dit beleidsplan

Het voorgaande geldt des te sterker voor het financieel kader. Op veel terreinen, bijvoorbeeld de overgang van begeleiding naar de Wmo en de Participatiewet, bestaat nog onduidelijkheid over de hoogte van de budgetten die worden overgedragen aan de gemeenten.

Duidelijk is wel dat de hoogte van de budgetten zal afnemen. Veel taken zullen met 25% minder budget moeten worden uitgevoerd. In het verdere wetgevingstraject zullen ook de budgetten meer duidelijk worden. In de komende maanden wordt gewerkt aan een integrale begroting Sociaal Domein. Deze wordt opgenomen in het definitieve beleidsplan.

Financiën:

Niet van toepassing

Uitvoering:

In januari 2014 wordt gestart met de consultatieronde. De input van inwoners, adviesorganen en andere betrokken partijen leidt tot een beleidsplan dat in juni 2014 aan uw Raad wordt voorgelegd.

Via een Raadsinformatiebrief zullen wij de Raad informeren over de momenten waarop de Raad betrokken wordt bij het proces en de verdere besluitvorming

Communicatie:

Voor de transformatie Sociaal Domein wordt een integraal communicatieplan opgesteld.

Samenhang met eerdere besluitvorming:

Vaststelling Kadernota 27 juni 2013 (kadernota 13i.01596)

Bijlagen:

1. Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014 – 2016, Consultatieversie 2, 10 december 2013 (13i.05185)
 2. Bijlage Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014 – 2016, Consultatieversie 2, 10 december 2013 (13i.05186)
 3. RIB Toelichting wijziging Raadsvoorstel Integraal Beleidsplan Sociaal Domein, consultatieversie 2 (14R.00019)
-

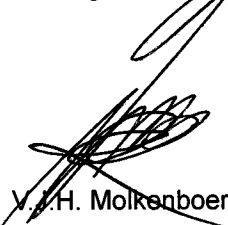
De indiener: college van burgemeester en wethouders

de secretaris

dr. G.W. Goedmakers CMC

de burgemeester

V.J.H. Molkenboer

Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014 – 2016
Gemeente Woerden

Consultatieversie 2, 10 december 2013

Voor het informeren en consulteren van inwoners, cliëntenraden, adviesraden, maatschappelijke partners en het maatschappelijk middenveld.

Voorwoord

Al jaren worden we gedreven door de wens het goede leven voor onze inwoners mogelijk te maken. Niet het systeem staat daarin centraal, maar de inwoner. Gelukkig zijn de meeste inwoners in staat hun goede leven en dat van hun naasten zelf te realiseren. Tussentijd van de gemeente is dan vanzelfsprekend niet aan de orde. Sommige inwoners kunnen daarbij (tijdelijk) onze ondersteuning gebruiken. Als dat zo is, willen we het goede goed doen. We willen voorkomen dat inwoners van het kastje naar de muur gestuurd worden. Voorkomen dat ze iedere keer opnieuw hun verhaal moeten vertellen. Voorkomen dat er wekelijks talloze hulpverleners over de vloer komen. Maar bovenal willen we voorkomen dat wij en de hulpverleners de regie overnemen en vertellen wat er wel of niet moet gebeuren.

Bovenstaande wens hebben we vertaald in WoerdenWijzer.nl. Een integrale toegang voor al onze inwoners die een (hulp)vraag hebben en zoeken naar een antwoord of ondersteuning. Als ondersteuning (tijdelijk) noodzakelijk blijkt te zijn, dan bieden wij dat: integraal -één huishouden, één ondersteuningsplan, één regisseur-, dichtbij en met respect voor de oplossingen die de inwoner zelf voor ogen heeft.

WoerdenWijzer.nl was het begin. Daarmee startte de voorbereiding op de transitie in het sociale domein. Maar daarmee zijn we er nog lang niet. Onze ambities reiken verder. We willen naar een transformatie van het sociale domein, naar een nieuwe sociale infrastructuur. Een nieuwe manier om met elkaar het goede leven voor al onze inwoners mogelijk te maken. Door om te zien naar elkaar, door elkaar te helpen waar nodig. Door met elkaar de verantwoordelijkheid te nemen voor de sociale en fysieke leefomgeving en initiatieven voor de verbetering daarvan te ontwikkelen en uit te voeren.

Wij geloven dat dat kan. Met elkaar hebben we een groot scala aan talenten en kwaliteiten die we kunnen inzetten voor elkaar en de samenleving als geheel. Een samenleving waarin iedereen mee telt, naar vermogen maximaal meedoet en niemand buitengesloten wordt. De samenleving dat zijn wij!

In dit beleidsplan beschrijven we hoe we de transformatie van het sociaal domein gestalte willen geven samen met onze inwoners, cliënten, adviesraden, maatschappelijke partners en het maatschappelijk middenveld. De richting die we opgaan is duidelijk geworden tijdens de voorbereiding. Deze richting hebben we niet alleen gekozen. Maatschappelijke partners en inwoners hebben ons geholpen door ons deelgenoot te maken van hun zorgen, hun inzet en eigen kracht en soms door de nadrukkelijke vraag naar goede ondersteuning. Om dit proces te vervolgen, heeft dit beleidsplan de status van een consultatieversie. Op basis hiervan zetten we het gesprek met hen voort om te komen tot een definitieve versie. In juni 2014 willen we de definitieve versie vaststellen.

We kiezen voor een beleidsplan dat drie jaar bestrijkt (2014 – 2016). Rondom de transitie is nog niet alles, zowel financieel als inhoudelijk, duidelijk. Op deze duidelijkheid gaan we echter niet wachten. We gaan nu stappen ondernemen en door jaarlijks de te nemen stappen uit te werken in een uitvoeringsprogramma bieden we de (nieuwe) raad en het college optimaal de ruimte om (bij) te sturen. Als dan de duidelijkheid er komt en de transitie op 1 januari 2015 een feit worden, zijn wij er klaar voor!

Yolan Koster-Dreese
Wethouder gemeente Woerden

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Naar een nieuwe sociale infrastructuur	7
3. Een andere houding en gedrag	11
4. Wat willen we bereiken?	13
5. De vier transities	17
6. Financiën	22
7. Risico's	23

1. Inleiding

In dit beleidsplan beschrijven we¹ hoe we de komende jaren in het sociale domein meer samenhang brengen in de begeleiding en ondersteuning van onze inwoners, waarbij we zoveel mogelijk een beroep doen op hun eigen kracht en dat van het netwerk bij het oplossen van vragen en problemen. Hiermee willen we grotere individuele en/of maatschappelijke problemen verminderen of voorkomen. Dit beleidsplan is een vervolg op en een nadere uitwerking van de Kadernota decentralisaties / transformaties sociale domein zoals die in juni 2013 door de Raad is vastgesteld. Ook is dit beleidsplan getoetst aan reeds vastgesteld beleid, zoals het Wmo beleidskader en het preventieve Volksgezondheidsbeleid.

Met de start van WoerdenWijzer.nl in juli 2013 is in Woerden een begin gemaakt met een integrale toegang en aanpak van vragen en problemen van inwoners. Bij WoerdenWijzer.nl kunnen inwoners terecht met vragen over werk, inkomen en uitkering, opvoeding, (aangepast) wonen, welzijn en zorg.

Aanleiding

Aanleiding voor dit beleidsplan zijn de vier transities: AWBZ, Jeugdzorg, Participatiewet en Passend onderwijs. Deze transities betekenen niet alleen dat taken verschuiven van centraal naar decentraal, maar ook dat die taken veranderen en zullen worden uitgevoerd in nieuwe organisatorische verbanden en arrangementen. Dit vraagt om een andere manier van werken en brengt nieuwe rollen en verantwoordelijkheden met zich mee. Om die reden spreken we consequent van een *transformatie van het sociale domein*.

Met deze nieuwe taken valt het hele sociale domein per 1 januari 2015 onder onze verantwoordelijkheid. Een uitgelezen kans om de ondersteuning van onze inwoners in het sociaal domein zo effectief en efficiënt mogelijk in te richten. Daarom kiezen we voor een integrale aanpak. Daarnaast hebben we de overtuiging dat met de integrale aanpak voordelen behaald kunnen worden, voor de *inwoners* en voor de *samenleving* als geheel.

De uitgangspunten die in de Kadernota zijn verwoord, gelden onverkort. Samengevat komt het er op neer dat:

- Inwoners erop kunnen rekenen dat hun situatie is bekeken vanuit een overzicht op meerdere deelterreinen (welzijn, werk, inkomen en zorg);
- Inwoners met een zo beperkt mogelijk aantal instanties van doen hebben;
- Inwoners eenmalig gegevens hoeven te verstrekken.

We verwachten:

- Van inwoners én hun naaste omgeving zelfregie en samenredzaamheid;
- Een samenleving waarin inwoners initiatief nemen om andere inwoners te helpen;
- Dat inwoners naar vermogen en draagkracht meedoen.

We erkennen:

- De rechten en plichten van inwoners. Rechten op voorzieningen als het nodig is en de plicht om te zorgen voor jezelf en je naaste;
- De mogelijkheden van mensen om actief en betrokken te zijn bij anderen, bijvoorbeeld als mantelzorger of vrijwilliger;
- De mate van wederkerigheid die mogelijk is bij het ontvangen van een voorziening.

Betrokken bij het opstellen van dit beleidsplan

We hebben inwoners op lokaal niveau betrokken bij het opstellen van dit beleidsplan. Er heeft een aantal avonden met inwoners plaatsgevonden, tijdens welke onder ander gesproken is met ouders van kinderen die gebruik maken van een voorziening of leerlingenvervoer. Ook zijn er één op één gesprekken gevoerd met inwoners die zich zorgen maakten over de bezuinigingen op het vervoer naar dagbestedinglocaties.

¹ Dit beleidsplan is geschreven in de 'we'-vorm. Hiermee bedoelen we soms 'de gemeente Woerden' en soms 'de gemeente Woerden in samenwerking met de maatschappelijke partners'. Uit de tekst blijkt over het algemeen welke vorm van 'we' bedoeld wordt.

In alle gevoerde gesprekken en bijeenkomsten komt naar voren dat regie, de vrijheid om te handelen naar eigen inzicht, maar ook de zekerheid van voorzieningen uiterst belangrijk zijn bij de ondersteuningsvraag.

Deze opbrengsten zijn als bouwstenen gebruikt bij het opstellen van dit beleidsplan.

Dit beleidsplan is voorts afgestemd in de Lokaal Educatieve Agenda en het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) in het kader van de Wet passend onderwijs.

Daarnaast is er op lokaal en regionaal niveau overleg geweest met de zorgpartners, waarbij ook de welzijnspartners betrokken zijn geweest. Ook heeft een groot aantal van hen deel genomen aan de Werkgroep Integraal werken, waarin onderdelen van dit beleidsplan besproken zijn.

Met de cliëntenraden en de Wmo raad is informatief gesproken, dit als opmaat naar een daadwerkelijke advisering.

Vervolg

Dit beleidsplan heeft de status van een consultatieversie. Het dient als onderlegger voor de gesprekken die we in de komende maanden gaan voeren over de transformatie van het sociaal domein met inwoners, cliëntenraden, adviesraden, maatschappelijke partners en het maatschappelijk middenveld. Op grond van deze gesprekken krijgt het beleidsplan haar definitieve inhoud.

Een aantal onderwerpen moet nog uitgewerkt worden zoals bijvoorbeeld hoe we om willen gaan met indicaties en persoonsgebonden budgetten. De manier waarop en met wie we deze onderwerpen uitwerken is aangegeven in het uit dit beleidsplan voortvloeiend Uitvoeringsprogramma 2014.

Daarnaast willen we deze consultatieversie gebruiken als basis voor de op te stellen beleidsregels en verordeningen met betrekking tot de transitie. Deze moeten in september 2014 geaccordeerd zijn.

De definitieve versie van het beleidsplan willen wij in juni 2014 aan u voorleggen.

Dit beleidsplan omvat de periode 2014 - 2016. In deze driejarige periode staan we voor twee majeure en met elkaar verbonden opgaven: de transitie (overheveling van taken) en de transformatie (daadwerkelijke verandering). Beide opgaven hebben ieder een eigen tijdschema.

De transitie zijn, voor zover nu bekend, op 1 januari 2015 een feit. We moeten dan klaar zijn om de nieuwe taken uit te voeren. Landelijke politieke besluitvorming in de komende periode kan het nemen van pragmatische tussenstappen, zowel op inhoud als planning, noodzakelijk maken.

De transformatie laat zich minder strak plannen. Het gaat immers om een verandering in houding en gedrag welke niet van de een op de andere dag gerealiseerd is. Het duurt dus langer en er zijn meer partijen bij betrokken, niet in de laatste plaats onze inwoners zelf. Nadat de transitie voltooid zijn, loopt het transformatieproces nog jaren door. Echter pas aan het eind van het transformatieproces is de totale opgave volbracht.

Om de eventueel noodzakelijke pragmatische tussenstappen te kunnen managen schrijven we elk jaar een aan dit beleidsplan gerelateerd uitvoeringsprogramma.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 hebben we de aanleiding voor dit beleidsplan beschreven. We hebben aangegeven wie bij het tot stand komen ervan betrokken zijn geweest en op welke manier we komen tot de definitieve versie.

Aanleiding voor dit beleidsplan zijn de vier transitie. De overheveling van taken van hogere overheden naar de gemeenten met betrekking tot de Jeugdzorg, de begeleiding en dagbesteding uit de AWBZ en de participatiewet. Als vierde transitie voegen we daar het Passend onderwijs aan toe.

Met deze overheveling van taken krijgen we de verantwoordelijkheid voor bijna de gehele maatschappelijke ondersteuning aan inwoners -kinderen, volwassenen en ouderen. We krijgen hiermee de mogelijkheid om een samenhangend beleid te voeren, gericht op het vergroten van de participatie van alle inwoners. We willen dit moment aangrijpen om deze ondersteuning anders -beter en effectiever- in te richten. Daartoe gaan we op weg naar een nieuwe sociale infrastructuur; een transformatie van het sociale domein.

Deze nieuwe sociale infrastructuur beschrijven we in hoofdstuk 2. De visie van het college is dat de inwoners van Woerden centraal moeten staan. We bieden hen één integrale toegang (WoerdenWijzer.nl) tot ondersteuning. Daarbij nemen we steeds de totale leefsituatie van de inwoners in ogenschouw. We bieden maatwerk en starten bij de mogelijkheden en talenten van onze

inwoners. We zetten in op vroegsignalering en preventie en spreken het zelf- en samenoplossend vermogen van inwoners aan. Tegelijkertijd hebben we aandacht voor hen die (tijdelijk) in een kwetsbare positie verkeren.

De nieuwe sociale infrastructuur vraagt om een verandering in houding en gedrag van alle betrokkenen. In hoofdstuk 3 beschrijven we wat we hierin van een ieder verwachten.

Met de nieuwe sociale infrastructuur -de transformatie van het sociaal domein- streven we naar een samenleving waarin iedereen naar vermogen meedoet, zo veel als mogelijk zelf- en samenredzaam is en de ondersteuning aan inwoners die dat (tijdelijk) nodig hebben effectief en efficiënt is. De doelstellingen en resultaten die we daarbij willen behalen staan in hoofdstuk 4.

In hoofdstuk 5 gaan we kort in op de vier afzonderlijke transities: wat zijn, per transitie, onze huidige taken, wat worden de nieuwe taken en hoe zorgen we ervoor dat de overgang van de oude naar de nieuwe situatie goed verloopt voor degenen die het betreft (overgangsrecht). Ook kijken we waar we de nieuwe taken lokaal, regionaal of bovenregionaal kunnen of moeten oppakken. In bijlage 1 tot en met 4 gaan we meer uitgebreid op elke afzonderlijke transitie in.

Vervolgens komen in hoofdstuk 6 de financiën aan bod. We sluiten in hoofdstuk 7 af met de risico's die aan de transformatie van het sociaal domein verbonden zijn en op welke manier we deze risico's gaan managen.

2. Naar een nieuwe sociale infrastructuur

Mensen denken niet in schotten. Geconfronteerd met vraagstukken als vereenzaming, het omgaan met een kwetsbaar kind of het zoeken naar aangepast werk, plaatst niemand deze in een door de samenleving bedacht hokje. 'Jeugdhulp' is een beleidsterm en geen sociale werkelijkheid. Voor een inwoner telt de kwaliteit van leven en het hebben van regie op het eigen leven. Niet het systeem, maar het (goede) leven van onze inwoners staat centraal.

Het perspectief van de inwoner is derhalve leidend geweest bij het zoeken naar een geïntegreerde aanpak van het sociale domein. Een nieuwe sociale infrastructuur.

Inwoners van Woerden vormen de basis van deze sociale infrastructuur van de toekomst, waarvan sociale duurzaamheid het doel is. Sociale duurzaamheid staat voor het aangaan en onderhouden van sociale verhoudingen die de gemeenschap toekomstbestendig maken. Een samenleving waarbij alle mensen nu en in de toekomst naar vermogen meedoen en waar niemand buitengesloten wordt. Een veerkrachtige samenleving met saamhorigheid en solidariteit, waarin mensen verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en de sociale en fysieke leefomgeving. Waarin zij met elkaar initiatieven ontplooiën om de leefbaarheid in de woonomgeving te veranderen of te verbeteren.

De mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van inwoners worden benut voor deze krachtige samenleving, met meer zelfredzaamheid en samenredzaamheid. De zelfredzaamheid en het naar vermogen zelf regie voeren vinden wij belangrijke waarden. We gaan uit van de eigen kracht van de Woerdenaren, alleen en samen.

We starten bij de mogelijkheden en talenten van inwoners. We praten met inwoners in plaats van over hen en we bouwen voort op hun mogelijkheden en talenten. We nemen belemmeringen weg voor en faciliteren hun (buurt)initiatieven, zorgen voor basisvoorzieningen en zetten in op preventie om gezondheids- en participatieproblemen te voorkomen. Lichte ondersteuningsvragen worden zonder tussenkomst van ons opgevangen door personen in het sociale netwerk of initiatieven uit de gemeenschap.

Dit alles vraagt om een andere houding en gedrag van inwoners, professionele organisaties en de gemeente (zie hoofdstuk 3).

Integrale ondersteuning

We schakelen inwoners en vrijwilligers in bij het ondersteunen van mensen in een (tijdelijk) kwetsbare positie. De ondersteuning bestaat uit een samenspel van eigen inzet en de inzet van het sociaal netwerk, informele ondersteuning en voorliggende voorzieningen. Alleen wanneer dit geen soelaas biedt schakelen we professionele ondersteuning in. Dit geldt ook voor het opschalen naar specialistische hulp. Op deze manier bereiken we een verschuiving in de ondersteuning van onze inwoners van de tweede naar de nulde lijn.

De professionele ondersteuning is altijd gericht op het versterken van de eigen kracht van inwoners, hun sociale netwerk en de inzet van vrijwilligers.

Het aanbod van collectieve of voorliggende vormen van ondersteuning op alle domeinen wordt waar nodig vergroot en inwoners worden uitgenodigd hiertoe mede het initiatief te nemen. Daar waar nodig ondersteund door professionals.

Het uitgangspunt is dat er één centrale plek is waar de inwoner zich meldt met een vraag. Van hieruit wordt de vraag beantwoord of de ondersteuning integraal opgestart. Om de eigen kracht van inwoners te versterken hebben we een digitaal portaal met informatie en advies op alle levensdomeinen en voor alle leeftijden gebouwd: de website van WoerdenWijzer.nl.

Maatwerk

Integrale ondersteuning is in alle gevallen maatwerk. Hierbij gaan we uit van de vraag en behoefte van onze inwoners. We willen niet of beperkt aanbodgericht werken. Geen standaardoplossingen, maar doen wat echt nodig is met oog voor efficiency, resultaat en binnen de financiële kaders. Door het gesprek aan te gaan met de inwoners kunnen we hen helpen bij het formuleren van hun hulpvraag. Daarbij hanteren we als dat nodig is een integrale benadering waarin sprake is van samenhang tussen de verschillende leefgebieden.

We streven er naar om ondersteuning dichtbij de inwoner aan te bieden voor zover die aanwezig is. Dat kan maar hoeft niet altijd buurt- of wijkgericht te zijn. De ondersteuning door vrijwilligers vraagt nadrukkelijk om aansturing door het professionele netwerk. Het beoogde beroep op -extra- vrijwilligers veronderstelt een inspanning van alle partijen tot het stimuleren en faciliteren van vrijwilligers. Met name de ondersteuning is van belang om de continuïteit te waarborgen.

Integrale toegang

Het digitaal portaal van WoerdenWijzer.nl is de eerste toegang voor een inwoner met een vraag het sociaal domein betreffend. Wanneer hij het antwoord op zijn vraag niet vindt op deze website, kan hij contact opnemen met de telefonische toegang van WoerdenWijzer.nl. Hier wordt, door gebruik van een quickscan, in gesprek met de inwoner onderzocht of het een (hulp)vraag op één of meerdere leefgebieden betreft (enkel- of meervoudige vraag). Bij een enkelvoudige vraag wordt samen met de inwoner naar een antwoord c.q. de nodige hulp gezocht. Hierbij staat de eigen kracht, die van het sociaal netwerk en de inzet van vrijwilligers centraal. Wanneer dit geen soelaas biedt, wordt de vraag doorgeleid naar een professionele organisatie. Hier vindt een op de hulpvraag toegesneden intake plaats, waarna de medewerker samen met de inwoner ervoor zorgt dat de hulpvraag beantwoord c.q. het probleem opgelost wordt.

Inwoners kunnen ook bij een maatschappelijke organisatie aankloppen als zij een vraag hebben. Aan hen vragen wij om samen met de inwoner te onderzoeken of het antwoord c.q. de nodige hulp gevonden kan worden in het eigen netwerk, door inzet van vrijwilligers of door aan te sluiten bij collectieve voorzieningen in de wijk of buurt. Wanneer dit niet toereikend is en/of professionele ondersteuning noodzakelijk blijkt, vragen wij hen de vraag door te geleiden naar het team van WoerdenWijzer.nl.

Sociaal makelaar

Is er méér aan de hand, waardoor langdurige of intensieve ondersteuning nodig is, dan wordt een sociaal makelaar ingeschakeld. Deze gaat op huisbezoek en brengt samen met de inwoner of het huishouden alle problemen in kaart. Vervolgens zorgt de sociaal makelaar ervoor dat er een ondersteuningsplan wordt opgesteld, volgens het principe 'één huishouden, één ondersteuningsplan, één regisseur'. De sociaal makelaar coördineert de verschillende vormen van ondersteuning. Hij/zij heeft het mandaat om de noodzakelijke collectieve en individuele vormen van ondersteuning in te zetten.

De sociaal makelaar is alleen betrokken als *coördinator* bij huishoudens met problemen op meerdere leefgebieden. En niet eens bij al deze huishoudens. De sociaal makelaar komt alleen in actie als coördinatie op de ondersteuning meerwaarde biedt. Bij huishoudens waar veel aan de hand is, maar waar de ondersteuning goed en samenhangend verloopt, blijven de betreffende maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en/of het sociaal netwerk van het huishouden in de lead.

Wanneer de ondersteuning vastloopt, trekt de sociaal makelaar het proces weer vlot.

Vroegsignalering en preventie

Om te voorkomen dat inwoners de regie verliezen zetten we in op preventie en vroegsignalering. Dit heeft ook een positief effect op de zorg- c.q. ondersteuningskosten. De signaleringsfunctie voor wat betreft zorgmijders, inwoners zonder netwerk, alsmede inwoners die niet vragen maar wel ondersteuning nodig hebben, dient nadrukkelijk gerealiseerd en gewaarborgd te worden. We werken momenteel, samen met maatschappelijke partners, aan een plan van aanpak om de vroegsignalering en preventie in de wijken en buurten gestalte te geven. De taakopvatting van de bestaande 'schakelteams' en de 'wijkteams 1^e lijnszorg' wordt hierin uitdrukkelijk meegenomen.

Zorg voor kwetsbare personen

Voor inwoners in kwetsbare situaties organiseren we een vangnet. Ook hier blijven we kijken naar wat iemand kan (fysiek, mentaal, financieel) en hoe we die kracht kunnen stimuleren. We nemen geen verantwoordelijkheid uit handen. Als mensen zichzelf onvoldoende kunnen helpen dan bieden we, al dan niet tijdelijk, ondersteuning. Dit doen we op basis van gelijkwaardigheid en in nauwe samenwerking met hun directe en indirecte omgeving, met vrijwilligers en professionals.

We realiseren ons terdege dat er mensen zijn die nooit zelfstandig kunnen en zullen functioneren. Voor deze groep bieden we een structureel vangnet.

Regionale en bovenregionale samenwerking is geboden

De vier transities, die de aanleiding zijn voor de transformatie van het sociaal domein, zorgen ervoor dat de druk op het gemeentelijk bestuurlijk apparaat fors toeneemt. Positieve elementen hierin zijn: een sterkere rol van gemeenten en beleidsontwikkeling én uitvoering dichtbij de inwoner. Er staan ook nadelen tegenover: een verminderde financiering van een aantal taken en gedecentraliseerde regels, krappe overhevelings- en reorganisatiebudgetten en de gewenning aan geheel nieuwe beleidsvelden zoals de professionele jeugdzorg. Omdat de verandering van bestaande regelgeving en de introductie van nieuwe wettelijke taken te complex is voor de schaal van onze gemeente is regionale en soms bovenregionale samenwerking met andere gemeenten noodzakelijk. Nieuwe regionale arrangementen zijn nodig onder andere op het punt van werkgeversbenadering en het met enig volume organiseren van de jeugdzorg.

Ook het regeerakkoord Rutte II spreekt heldere taal daar waar het gaat om noodzakelijke schaalgroottes, waarbij voor de uitvoering van de transities wordt uitgegaan van 100.000 + gemeenten.

Is straks alles anders?

De titel van dit hoofdstuk en het bovenstaande kunnen de indruk wekken dat we helemaal opnieuw beginnen. Dat is niet het geval. Al enkele jaren zijn we één van de koplopers op het gebied van innovatie in het sociale domein, in het bijzonder op het gebied van de Integrale toegang. Deze transformatie bouwt daarop voort. De ingezette koers bij het sociaal makelen binnen WoerdenWijzer.nl, de Kanteling, Ferm Werk en het keukentafelgesprek bij de Wmo gaven al richting aan deze transformatie.

Van al deze ontwikkelingen leren we. De ervaringen die we opdoen, nemen we mee naar de toekomst. De kracht van deze transformatie ligt in het feit dat we het perspectief van inwoners centraal stellen en van daaruit het beleid voor alle levensdomeinen en levensfasen samenhangend oppakken. De kracht van de transformatie ligt ook in het feit dat we de vernieuwingen van de laatste jaren met elkaar verbinden en verbreden. Ook van het transformatieproces zelf leren we weer voor nieuwe stappen in de toekomst.

Thema's die nog uitgewerkt dienen te worden

Met bovenstaande sociale infrastructuur ontstaat in Woerden een ondersteuningsmodel voor alle leeftijden, gericht op een samenhangende en integrale ondersteuning aan alle inwoners. Het model stimuleert een zo groot mogelijke zelfredzaamheid, samenredzaamheid en versterking van eigen kracht en probleemoplossend vermogen.

Dit beleidsplan is echter niet compleet. Er is nog een aantal thema's dat in de komende maanden uitgewerkt wordt en waarvan de resultaten opgenomen worden in het definitieve beleidsplan. Deze thema's zijn:

■ *PGB, PVB, gezinsbudget en zorg in natura*

Individuele ondersteuning kan worden geboden in natura, in de vorm van een persoonsvolgend budget (voucher) of een persoonsgebonden budget. Ondersteuning van huishoudens kan ook geboden worden in de vorm van een gezinsbudget. Van welke vorm(en) en onder welke voorwaarden Woerdenaren hiervan gebruik kunnen maken wordt in de komende maanden uitgewerkt.

■ *Indiceren*

In alle afzonderlijke transities is sprake van indicatiestelling. Op dit punt krijgen we een grote beleidsvrijheid. We zouden kunnen kiezen voor indicatiearme c.q. vrije zorg. Of we dit willen, onder welke voorwaarden en welke consequenties dit heeft wordt in de komende maanden uitgewerkt.

■ *Administratieve organisatie en privacy*

We kiezen voor integraliteit bij de ondersteuning van onze inwoners. Is het dan noodzakelijk dat alle gegevens per huishouden in één digitaal systeem of door koppeling van digitale systemen inzichtelijk zijn of hoeft dat niet? Als we hier wel voor kiezen, wie heeft dan toegang tot dit systeem en hoe

verhoudt zich dit tot (wettelijke) privacyregels? Ook dit onderwerp wordt in de komende maanden uitgewerkt.

● *Monitoren en sturen*

Om een effectieve en efficiënte inzet van middelen te bevorderen, moeten de toewijzing en het gebruik van collectieve en individuele vormen van ondersteuning gemonitord worden. Op basis van deze monitoring kunnen incentives worden afgesproken die leiden tot een afname van het gebruik van duurdere en meer gespecialiseerde vormen van ondersteuning.

● *Communicatie*

Communicatie is een noodzakelijke voorwaarde voor het doen slagen van de transformatie van het sociale domein. In de nieuwe sociale infrastructuur vragen we veel van alle betrokkenen (zie hoofdstuk 2). Dit en de redenen waarom zullen we met hen moeten communiceren. We moeten met alle betrokkenen in gesprek gaan en/of blijven, hen informeren, consulteren en tot co-creatie komen. Op welke manier en wanneer we dat doen wordt momenteel uitgewerkt.

● *Integrale begroting sociaal domein*

In de komende maanden werken we aan het opstellen van één integrale (gemeentelijke) begroting sociaal domein, waarin alle inkomsten en uitgaven inzichtelijk gemaakt worden.

● *Eén adviesraad voor het sociale domein*

Daarnaast gaan we in de komende maanden in gesprek met de WMO-raad, de RAWB en de cliëntenraad WSW om te onderzoeken op welke manier we de cliëntenparticipatie en/of adviesfunctie meer integraal -het gehele sociale domein omvattend- kunnen inrichten.

3. Een andere houding en gedrag

De nieuwe sociale infrastructuur vraagt om een verandering in houding en gedrag van alle betrokkenen. Oude patronen, gewoonten en relaties tussen inwoners onderling, tussen inwoners en professionals en tussen inwoners en maatschappelijke partners en de overheid moeten veranderen. Het moet weer vanzelfsprekend zijn om 'een vraag te stellen in je eigen (buurt)netwerk' en het moet net zo vanzelfsprekend zijn om 'iets voor een ander te doen'. Consequentheid hierover in communicatie uitingen, gesprekken en initiatieven is belangrijk.

Het veranderen van houding en gedrag is niet van de ene op de andere dag gebeurd. Het realiseren van een cultuuromslag is een proces van jaren. En dat kunnen we niet alleen. Tegelijkertijd is het realiseren van de cultuuromslag van doorslaggevend belang voor de vernieuwing van het sociaal domein.

Wat vraagt dit van onze inwoners....

In de vernieuwing van het sociaal domein verwachten wij van onze inwoners dat zij maximaal meedoen naar eigen vermogen en draagkracht. Elke inwoner heeft kwaliteiten en talenten die hij of zij kan inzetten voor de medemens of de samenleving als geheel. Inwoners zien om naar elkaar en helpen elkaar waar nodig. Zij zijn actief als vrijwilliger of mantelzorger. Zij zijn met elkaar verantwoordelijk voor de fysieke en sociale leefomgeving en nemen het initiatief om deze te verbeteren. Bij problemen in de privésfeer wordt getracht de oplossing in eigen kring of met ondersteuning van vrijwilligers te vinden. Dit betekent dat inwoners vaker moeten durven vragen. Aan hun familie, kennissen en/of burens. Dit betekent ook dat zij er op moeten vertrouwen dat de hen omringende kring vaak tot veel méér bereid en in staat is, dan over het algemeen wordt aangenomen. In de ondersteuning van inwoners gaan we uit van gelijkwaardigheid. We zoeken samen naar oplossingen en zijn terughoudend met het geven van vormen van ondersteuning die de afhankelijkheid bevordert. Echter daar waar nodig zullen we voorzien in blijvende ondersteuning van onze inwoners. WoerdenWijzer.nl dient als integrale toegang bij vragen en is hiermee de spin in het web bij de (vrijwillige) ondersteuning.

Wat vraagt dit van de samenleving...

De vernieuwing van het sociaal domein vraagt om een proactieve houding en gedrag van de samenleving. Het claimgericht denken is verleden tijd. Van inwoners, wijkplatforms en het bedrijfsleven vragen we dat ze met elkaar in gesprek gaan en initiatieven verbinden. De inwoners van Woerden zijn zelf verantwoordelijk voor hun situatie, maar met elkaar zijn de inwoners, de maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven verantwoordelijk voor een sterke samenleving. Dit betekent dat we de ontwikkeling van overheidssturing naar zelfsturing door inwoners versterken. De initiatiefnemers staan aan het roer. Zij maken plannen en voeren deze ook zelf uit. Van alle partijen vraagt dit veranderingsbereidheid. Wij moeten durven loslaten, aansluiten en op zoek gaan naar wat de inwoners drijft en wat hen energie geeft. Dit geldt ook voor onze maatschappelijke partners. Vanuit een positieve grondhouding kunnen we burger- en buurtinitiatieven verder op weg helpen. Wij willen deze ontwikkeling in de komende jaren ondersteunen en promoten.

Wat vraagt dit van wijk- en dorpsplatforms en vrijwilligersorganisaties...

In het sociaal domein functioneren deze organisaties het meest decentraal. Zij zijn als geen ander in staat de participatiesamenleving vorm te geven. Wij vragen aan hen een bijdrage te leveren aan het bevorderen van de samenhang in wijken en dorpen en inwoners actief uit te nodigen en te stimuleren om 'mee te doen'. Ook zijn zij in staat vroegtijdig problemen in huishoudens te signaleren. Wij vragen hen deze problemen in samenwerking met anderen bespreekbaar te maken en de situatie -bij problemen op meerdere leefgebieden- te melden bij WoerdenWijzer.nl.

Wat vraagt dit van de professionals...

De vernieuwing van het sociaal domein vraagt van professionals dat zij (nog) meer in gesprek gaan met de samenleving. In overleg met de inwoners wordt onderzocht wat de vraag, het resultaat en de beoogde oplossing is. De vernieuwing vraagt dat ze hierbij de gebaande paden loslaten, 'erop-af' gaan

en meer dan voorheen 'op hun handen gaan zitten'. Professionals moeten bereid zijn om los te laten, eigen kracht toe te laten en op een andere wijze inwoners perspectief te bieden.

Wij vragen van professionals dat zij de eigen kracht van inwoners en hun sociale netwerk versterken, opdat oplossingen in eigen kring gevonden worden. Wij vragen hen inwoners te ondersteunen bij het vinden van oplossingen op de website van WoerdenWijzer.nl. Wij vragen hen bij een vermoeden van problemen op meerdere leefgebieden, dit signaal door te geven aan WoerdenWijzer.nl, opdat de integrale ondersteuning opgestart kan worden.

Dit alles vraagt om een breed professioneel netwerk (breder dan het vakgebied), het actief zoeken van samenwerking met de informele zorg (vrijwilligers, mantelzorgers) en het los van het organisatiebelang kunnen handelen. Het is aan de professionals om te inspireren, te innoveren en met voorstellen voor verbeteringen te komen. De professionals krijgen hier de ruimte, het vertrouwen en de verantwoordelijkheid voor.

Alle onderwijsinstellingen leveren een bijdrage aan de participatiesamenleving. Zij worden gestimuleerd invulling te geven aan Passend Onderwijs waardoor leerlingen met een beperking zoveel mogelijk in het reguliere onderwijs kunnen functioneren. Dit betreft zowel het primair als het voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn zij bij uitstek geëquipeerd om problemen bij en met leerlingen vroegtijdig te signaleren. Wij vragen van de onderwijsinstellingen dat zij in nauwe samenwerking met WoerdenWijzer.nl zorg dragen voor een sluitend aanbod aan ondersteuning en hulp voor jeugdigen en hun ouders/gezinnen. Hiermee willen wij komen tot een integrale aanpak en een ontschotting van onderwijs-, opvoed- en opgroei-ondersteuning.

Wat vraagt dit van het bedrijfsleven...

In de nieuwe sociale infrastructuur doen inwoners mee naar vermogen, het liefst in de vorm van betaald werk. Dit vraagt van het bedrijfsleven in Woerden een grote inspanning. Zij zijn vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid een belangrijke partij in het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Wij vragen van hen stageplaatsen beschikbaar te stellen en bij te dragen aan de opgave inwoners met een arbeidsbeperking zo regulier mogelijk te laten werken.

Wat vraagt dit van organisaties van cliënten...

De nieuwe sociale infrastructuur kan ook gevolgen hebben voor de cliëntenparticipatie. Op dit moment zijn drie vertegenwoordigende organen actief, te weten de Wmo-raad, de RAWB en de cliëntenraad WSW. Wij gaan met hen in gesprek over het vormgeven van één integrale cliëntenparticipatie voor het sociaal domein. Daarnaast vragen we ook aan hen om, als zij inwoners adviseren en begeleiden, uit te gaan van de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van de inwoner(s).

Wat vraagt dit van de gemeente...

Ten aanzien van de vernieuwing van het sociaal domein en de vragen/eisen die we stellen aan alle betrokkenen, willen we zelf het goede voorbeeld geven. In onze contacten met inwoners werken we volgens de principes van de Kanteling. We nemen inwoners serieus, erkennen dat zij gelijkwaardig zijn en dat zij de regie op het eigen leven in handen hebben en houden. In de samenwerking met collega's zoeken we naar integraliteit en het slechten van schotten. Waar nodig verlaten we de gebaande wegen en gaan op zoek naar nieuwe, meer effectieve en efficiënte manieren van werken. Het geven van het goede voorbeeld betekent ook dat we moet loslaten en vertrouwen moeten hebben in de samenleving en de professionals. We zullen tussentijds of achteraf bijsturen op basis van objectieve gegevens (monitor). We accepteren dat niet alle risico's afgedekt kunnen worden en dat er verschillen, door het bieden van maatwerk, zullen ontstaan.

De vernieuwing van het sociaal domein vraagt van ons de cultuuromslag aan te jagen. We moet inwoners en partijen in de samenleving met elkaar verbinden, goede initiatieven belonen en cultuurdragers ondersteunen. Daarbij kiezen we voor het faciliteren en stimuleren van de samenwerking tussen inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeentelijke overheid. Onze rol daarin varieert van actief sturend, dan wel passief sturend tot faciliterend. Met betrekking tot de opdracht aan huidige en toekomstige aanbieders kijken we kritisch naar wat de inwoners, de dorpskernen, de wijken en de samenleving als geheel nodig hebben. Dit vertalen we in de subsidiebeschikkingen voor en contracten met de aanbieders.

In de nieuwe sociale infrastructuur zullen we meer dan voorheen samenwerken met andere gemeenten, zowel in de regio als buiten de regio. Dit vraagt van ons een flexibele opstelling waarin het beste resultaat voor onze inwoners voorop staat.

4. Wat willen we bereiken?

De hier geformuleerde maatschappelijke effecten, doelstellingen, resultaten en indicatoren zullen in de komende maanden nog wijzigen door het werk van de groep die aan de slag gaat met het thema 'Sturen en monitoren' (zie Uitvoeringsprogramma 2014 Transformatie sociaal domein). Het resultaat hiervan wordt opgenomen in de definitieve versie van dit beleidsplan.

In de voorgaande hoofdstukken hebben we beschreven hoe wij het sociale domein integraal vorm willen geven en wat we daarbij verwachten van alle betrokkenen. We hebben aangegeven dat we het belangrijk vinden dat de inwoner de ondersteuning krijgt die hij/zij nodig heeft. Integraal, op basis van eigen kracht en dat van het sociaal netwerk, zo tijdig mogelijk en zo ambulantly mogelijk.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- inwoners zijn eigenaar van probleem en oplossing;
- inwoners hebben en houden de regie (met of zonder ondersteuning);
- inwoners zijn samenredzaam;
- niet het probleem, maar de eigen kracht en de kracht van het informeel netwerk is bepalend.

Maatschappelijke effecten

Op basis van wettelijke kaders en verantwoordelijkheid binnen het sociale domein werken we samen met inwoners en partners de komende jaren aan de volgende maatschappelijke effecten:

1. *Het vergroten van eigen en lokale kracht*

- de zelfredzaamheid en de samenredzaamheid nemen toe;
- de sociale cohesie neemt toe en de eenzaamheid neemt af;
- de sterke samenleving (meer kracht vanuit de samenleving en wijk en minder ingrijpen door de gemeente) krijgt de kans om tot bloei te komen.

2. *Effectieve ondersteuning voor mensen in een kwetsbare positie*

- iedereen doet mee naar vermogen, ongeacht zijn beperkingen. Talenten worden benut;
- kinderen en jongeren kunnen veilig en gezond opgroeien en zich ontwikkelen;
- de (arbeids)participatie van inwoners groeit;
- de gezondheid en het welzijn van inwoners nemen toe.

Wat zijn de doelstellingen?

1. Het versterken van de *eigen en lokale kracht* in Woerden: het aanboren, behouden en vergroten van de zelf- en samenredzaamheid en eigen regie van inwoners.
2. Een nieuwe *sociale infrastructuur* en efficiëntere en effectievere *ondersteuning* voor de inwoners van Woerden die het (tijdelijk) niet zelfstandig redden. Daarbij is er meer dan nu aandacht voor vroegsignalering en preventie.

Welke resultaten willen we behalen?

1. *Resultaten m.b.t. eigen en lokale kracht*

- Inwoners nemen meer eigen verantwoordelijkheid voor hun situatie en lossen problemen vaker zelf op.
- De ondersteuning door het sociale netwerk en/of informele organisaties neemt toe ten opzichte van de inzet van professionele organisaties.
- De initiatieven van inwoners ten behoeve van de stad en medebewoners nemen toe.

2. *Resultaten m.b.t. ondersteuning*

Binnen het thema ondersteuning geldt voor alle geformuleerde resultaten dat daar waar bij een huishouden sprake is van problemen op meerdere leefgebieden, we werken vanuit het principe één huishouden, één plan, één coördinator.

Binnen het thema ondersteuning onderscheiden we vijf subthema's:

1. Toegang
 - Inwoners weten de weg naar WoerdenWijzer.nl te vinden (weten waar ze moeten zijn, weten waar ze informatie kunnen vinden, er is goede doorverwijzing naar WoerdenWijzer.nl binnen het netwerk van professionals en vrijwilligers in de wijk en worden eventueel bij het surfen op de site door hen ondersteund).
 - De informatie over informele ondersteuning op de website van WoerdenWijzer.nl is correct en toegesneden op de vraag.
 - De informatie over informele en formele ondersteuning door de telefonische medewerkers van WoerdenWijzer.nl is correct en toegesneden op de vraag.
 - De toegangsbeoordeling tot de ondersteuning voldoet aan de volgende kenmerken: integrale afweging (alle levensgebieden, gehele gezinssituatie), eigen oplossingen centraal, oplossingen in het sociale en informele (buurt)netwerk zijn onderzocht, gerichtheid op 'wat er *nodig* is'.
2. Ondersteuningsstructuur
 - Problemen van inwoners worden vroegtijdig gesignaleerd, zodat passende ondersteuning tijdig wordt geboden ter voorkoming van erger.
 - Inwoners met problemen op meerdere leefgebieden zijn, waar nodig, door een sociaal makelaar ondersteund bij het voeren van de regie volgens het principe 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur. De sociaal makelaar coördineert -met mandaat- de verschillende vormen van ondersteuning.
 - Er zijn sociaal makelaars die in vastgelopen ondersteuningssituaties een doorbraak kunnen maken.
 - Inwoners in een crisissituatie zijn direct en effectief ondersteund. De crisis is afgewend.
3. Vormen van ondersteuning
 - Inwoners in een kwetsbare positie zijn - in samenhang- ondersteund.
 - Kinderen in een kwetsbare positie en het gezin waartoe zij behoren zijn -in samenhang- op school i.s.m. WoerdenWijzer.nl ondersteund.
 - Inwoners zijn -in samenhang- ondersteund op hun weg naar (arbeids)participatie.
 - Inwoners worden zoveel mogelijk uitgedaagd om mee te doen naar vermogen. Waar nodig wordt samenhangende inkomensondersteuning geboden.
4. Bekostiging
 - Er is een integraal en samenhangend systeem van bekostiging van de ondersteuning met prikkels die het behalen van de doelstellingen bevorderen.
 - De ondersteuning is geleverd met de beschikbare middelen.
5. Kwaliteit en verantwoording
 - Er is een integraal systeem van kwaliteitsindicatoren voor het sociale domein, welke -waar van toepassing- voldoen aan wettelijke maatstaven.
 - Inwoners zijn tevreden over de kwaliteit van de geboden ondersteuning.
 - Er is eenvoudige, maar effectieve verantwoording over afgesproken resultaten.
 - De besteding van de middelen is inzichtelijk en controleerbaar. Op basis daarvan vindt zo nodig bijstelling van beleid plaats.

Indicatoren

Om te weten of we deze resultaten bereiken, volgen we de ontwikkelingen op de volgende punten (indicatoren):

Indicatoren m.b.t. eigen en lokale kracht

1. Toename van het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet of actief is als mantelzorger;
2. Toename van het gebruik van de website van WoerdenWijzer.nl (onderdeel Vraag & Aanbod en onderdeel Tips & Oplossingen afzonderlijk);
3. Toename van bewonersinitiatieven;

Ondersteuning

1. Toename van het percentage inwoners dat actief is als vrijwilliger, mantelzorger en/of ondersteuner binnen het eigen netwerk;
2. Afname van de instroom naar informele en/of professionele ondersteuning vanuit WoerdenWijzer.nl;
3. Afname van het aantal professionele hulpverleners per huishouden in verhouding tot toename van het aantal informele hulpverleners;
4. Afname van de inzet van individuele vormen van ondersteuning en toename van het gebruik van collectieve voorzieningen;
5. Toename van de klanttevredenheid over de geboden ondersteuning;
6. Integrale besteding van middelen conform het beschikbare totaalbudget (budgetten worden niet overschreden).

Om de ontwikkeling op deze indicatoren te kunnen volgen (monitoren), maken we gebruik van allerlei onderzoek, zoals het VOLG-onderzoek, het onderzoek naar de Lokale kracht, klanttevredenheid-metingen, de Veiligheidsmonitor, de managementresultaten t.a.v. het gebruik van de website WoerdenWijzer.nl, periodieke gezondheidsonderzoeken en toekomstverkenningen over de volksgezondheid.

5. De vier transities

In dit hoofdstuk benoemen we de verschillende transities die de komende periode op ons afkomen. We gaan in op de verschillende wetten die we (gaan) uitvoeren en op de verruiming/verandering van de inhoud daarvan als onderdeel van de transities. Daaruit volgt dan per wettelijke regeling een aantal uitgangspunten die we willen hanteren bij de verdere operationalisering van ons beleid. In bijlage 1 tot en met 4 vindt u een meer uitgebreide omschrijving van inhoud en werkingssfeer per wettelijke regeling.

A. Ten aanzien van de Wet maatschappelijke ondersteuning

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) regelt dat mensen met een beperking de voorzieningen, hulp en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Het gaat om thuiswonende ouderen, kinderen en volwassenen met een psychische of fysieke beperking en chronisch zieken. Wij voeren nu al de Wmo² uit en hebben taken bij de ondersteuning met betrekking tot huishoudelijke hulp, (collectief) vervoer, woningaanpassingen, mantelzorgondersteuning, voorkomen huiselijk geweld en daklozenopvang.

De nieuwe WMO is anders opgebouwd. De prestatievelden verdwijnen en de compensatieplicht wordt een resultaatverplichting.

Met de transitie AWBZ wordt aan deze bestaande taken per 1 januari 2015 de taak *begeleiding* toegevoegd. Zoals het er nu naar uitziet komt de verantwoordelijkheid voor persoonlijke verzorging bij de zorgverzekeraar te liggen.

Wat betreft de begeleiding worden wij verantwoordelijk voor het ondersteunen van inwoners met een verstandelijke, lichamelijke, somatische, psychogeriatrische, psychische, psychosociale of zintuiglijke beperking. Voor onze gemeente betreft dit ongeveer 500 inwoners. Zij worden momenteel door ongeveer 28 professionele aanbieders ondersteund. Het meest bekende aanbod in deze ondersteuning is de dagbesteding. Voor een aantal dagdelen per week gaan de betreffende inwoners naar een locatie voor dagbesteding om daar deel te nemen aan activiteiten, beschut en aangepast werk of om gestimuleerd te worden in het blijven uitvoeren van dagelijkse handelingen in en rond de eigen woning. Het doel van deze vorm dagbesteding is het ontlasten van mantelzorgers (respijtzorg), het voorkomen van eenzaamheid en het bevorderen van participatie, waardoor een stijging op de participatieladder mogelijk is.

In onze gemeente zijn relatief veel aanbieders met locaties voor dagbesteding. Aan deze aanbieders is gevraagd een plan te maken waardoor de dagbesteding vanaf 2015 toekomstbestendig en binnen het budget uitgevoerd kan worden. Dit betekent dat er veranderingen in het huidige aanbod zullen plaatsvinden. Van traditionele vormen van dagbesteding, in een instelling met professionele begeleiding, naar bijvoorbeeld

- een groter beroep op het eigen netwerk;
- lotgenotengroepen bij mensen thuis;
- ondersteuning voor-en-door inwoners;
- ambulante begeleiding met het oog op stijging op de participatieladder, daarbij ondersteunend door de activiteiten op de dagbestedingslocaties.

Naast dagbesteding is ambulante begeleiding, bij inwoners thuis, onderdeel van de functie begeleiding. Hierbij worden inwoners in de eigen woonomgeving ondersteund wanneer zij problemen ondervinden met bijvoorbeeld het structureren van hun dag, het aangaan van sociale contacten of wanneer een zekere mate van toezicht noodzakelijk is.

Veel van de hierboven genoemde 500 inwoners hebben naast begeleiding nog andere vormen van ondersteuning, zoals hulpmiddelen of huishoudelijke hulp (gefinancierd vanuit de Wmo) of persoonlijke verzorging of behandeling (gefinancierd vanuit de AWBZ of zorgverzekeraar). Het relatief grote aanbod van aanbieders begeleiding is een zorg. Het is een reële verwachting te veronderstellen dat een aantal inwoners door deze transitie te maken krijgt met een andere aanbieder.

² 'Meedoen in een sterke samenleving, Wmo beleidskader 2012-2015'.

B. Ten aanzien van de Jeugdwet

Op 1 januari 2015 worden we wettelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdzorg. Alle kinderen hebben het recht gezond en veilig op te groeien en zich te ontwikkelen tot inwoners die naar vermogen volwaardig participeren in onze samenleving. Ouders c.q. verzorgers hebben hierin de belangrijkste taak. Ook wij krijgen hierin een grote verantwoordelijkheid, zeker wanneer extra zorg en ondersteuning of zelfs bescherming van kinderen nodig is.

Het huidige jeugdstelsel functioneert onvoldoende. Belangrijke knelpunten zijn de versnipperde manier van werken en de grote druk op gespecialiseerde zorg. Door de bestuurlijke verantwoordelijkheid en de financiën voor de meeste jeugdhulp in één hand te leggen -die van gemeenten- kunnen deze knelpunten beter worden aangepakt.

Om dit te realiseren, wordt het jeugdstelsel ingrijpend gewijzigd. Concreet komt het erop neer dat de verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp over gaat naar gemeenten.

Op dit moment houden wij ons al met diverse onderdelen die betrekking hebben op jeugd bezig. Het betreft:

- Jeugdarmoede;
- Wet maatschappelijke ondersteuning (preventie, advies en informatie);
- Lokaal gezondheidsbeleid (o.a. aandacht voor eenzaamheid, verslaving en gewicht);
- Jeugdgezondheidszorg;
- Voorschoolse voorzieningen/VVE;
- Leerplicht, RMC en leerlingenvervoer;
- Maatschappelijke stages;
- Arbeidsmarkt;
- Vrije tijd;
- Veiligheid.

Per 1 januari 2015 komen daar de volgende verantwoordelijkheden bij:

- Alle vormen van jeugdhulp;
- De uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen;
- De uitvoering van jeugdreclassering.

Onze uitgangspunten ten aanzien van de jeugdzorg luiden als volgt:

Wij willen, net als onze regiogemeenten Utrecht West, met de verantwoordelijkheid voor zorg voor jeugd bewerkstelligen dat er een pedagogische civil society ontstaat. Een pedagogische civil society waarin samenwerking in de wijk bij opvoeden centraal staat, uitval en overbelasting bij ouders c.q. verzorgers en kinderen voorkomen worden en kinderen veilig opgroeien tot actieve en betrokken inwoners.

Wij willen dit bereiken door te werken zoals we dat beschreven hebben in hoofdstuk 1: Naar een nieuwe sociale infrastructuur. Kort samengevat:

- meer preventie en eerdere ondersteuning (jeugdigen, verzorgers en andere opvoeders moeten gemakkelijk met hun vragen over opgroeien en opvoeden terecht kunnen bij WoerdenWijzer.nl en indien nodig, snel de juiste ondersteuning krijgen);
- de ondersteuning is gericht op participatie van de jeugdigen en verzorgers;
- de ondersteuning is op maat, met als voorwaarde dat zorg niet te dominant mag zijn;
- de ondersteuning gaat uit van de eigen kracht van jeugdigen, hun verzorgers en hun netwerk;
- problemen worden minder snel gemedicaliseerd;
- de problematiek van het kind en zijn of haar verzorgers wordt integraal in beeld gebracht;
- er wordt gewerkt volgens het principe één gezin, één ondersteuningsplan, één regisseur;
- professionals krijgen de ruimte die zij nodig hebben om de ondersteuning te kunnen bieden;
- professionals ondersteunen de vrijwilligers in plaats van andersom.

Daarnaast willen we dit bereiken door:

- er voor te zorgen dat alle jeugdigen kunnen leven, leren en werken naar vermogen;
- de ruimte te pakken die de bestuurlijke en financiële transitie van alle zorg voor jeugd en de andere transities ons biedt om het beste maatwerk en innovaties te realiseren en bestaande kaders te ontschotten;

- waar mogelijk en nodig bovenlokaal op te trekken met elkaar (visie, uitvoering en inkoop/subsidiëring).

Vooruitlopend op de transitie Jeugdzorg zal de toegangsfunctie van Bureau Jeugdzorg al in begin 2014 ondergebracht worden bij de integrale toegang van WoerdenWijzer.nl. Ook zal een consultant van Bureau Jeugdzorg voor een nog nader te bepalen aantal uren -als pilot- toegevoegd worden aan het team van sociaal makelaars (detachering). Op deze manier is het mogelijk om de noodzakelijke kennis met betrekking tot de ondersteuning van jeugdigen en hun verzorgers in te brengen in het team van WoerdenWijzer.nl.

Omdat de nieuwe taken en verantwoordelijkheden te complex zijn voor de schaal van onze gemeente werken we op een groot aantal terreinen regionaal dan wel bovenregionaal samen met andere gemeenten. Dit betreft:

- Specialistische ondersteuning;
- Residentiële hulp;
- Gezinsvervangings;
- Crisisdienst;
- Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK);
- Jeugdbescherming/Jeugdreclassering.

C. Ten aanzien van Passend onderwijs

De invoering van passend onderwijs (1 augustus 2014) is nauw verbonden met de transitie van de jeugdzorg naar gemeenten. Vanaf het schooljaar 2014-2015 moeten scholen zorgen voor een passende onderwijsplek voor kinderen met een beperking of gedragsproblemen.

Met passend onderwijs wordt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de extra onderwijssteun neergelegd bij de schoolbesturen (zorgplicht). Zij moeten daarbij in overleg gaan met de ouders c.q. verzorgers, leraren en gemeenten. Passend onderwijs is daarmee primair de verantwoordelijkheid van het onderwijs. Maar raakt ons ook. Er dient afstemming plaats te vinden met relevante terreinen zoals leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting, jeugdgezondheidszorg, leerplicht en de andere transitie (AWBZ/Wmo en de Participatiewet). Wij gaan niet over onderwijsinhoudelijke zaken.

Passend onderwijs staat niet op zichzelf. Het is onderdeel van het bredere kwaliteitsbeleid dat in de afgelopen jaren in gang is gezet binnen het onderwijs, met opbrengstgericht werken, leerlingvolgsystemen en extra scholingsmogelijkheden voor leraren en schoolleiders. Goede leraren die goed om kunnen gaan met verschillen zijn essentieel voor passend onderwijs.

Het onderwijs moet er voor zorgen dat zij de kinderen zo goed mogelijk voorbereiden op hun plek in de samenleving. Een deel van de leerlingen dat gebruik maakt van het speciaal onderwijs (maar ook van het reguliere onderwijs) krijgt later vaak te maken met regelingen als de Wajong, de bijstand en Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en in de nabije toekomst de nieuwe Participatiewet. Vanuit dit oogpunt is samenwerking tussen ons, zorg en onderwijs van belang, zodat leerlingen later zo goed mogelijk kunnen meedoen in de samenleving.

De wetgeving met betrekking tot Passend onderwijs en de Jeugdwet biedt een kader om de ondersteuning van jeugdigen in en buiten scholen nu echt integraal aan te pakken, dicht bij hun belangrijkste leefdoelgebieden. Daarmee ontstaat een nieuwe, horizontale bestuurlijke verhouding tussen gemeenten en schoolbesturen in het samenwerkingsverband en worden wij samen verantwoordelijk voor een sluitend aanbod aan ondersteuning en hulp voor jeugdigen en hun ouders/gezinnen. Hiermee liggen er goede kansen voor een integrale aanpak en ontschotting van onderwijs-, opvoed- en opgroeihulp. Deze nieuwe benadering om de ondersteuning school- en thuisnabij in te zetten impliceert samenwerking en afstemming tussen ons en het onderwijs.

De gezamenlijke doelstellingen zijn:

- Gewoon waar het kan, speciaal waar het moet;
- Uitgaan van mogelijkheden, werken vanuit een positief pedagogisch klimaat en eigen kracht;

- Dichtbij jeugdigen en ouders (ontmoetingsplaatsen);
- Niet *over* maar *met* jeugdigen en ouders praten;
- De basis versterken, en ontzorgen en normaliseren van opvoedproblemen;
- Integraal: één kind, één gezin, één plan;
- Eenvoudiger, slimmer en doelmatiger;
- Speciale aandacht voor overstapmomenten;
- Gezamenlijke opgave: zo veel mogelijk leerlingen zo goed mogelijk begeleiden;
- Eigen kracht en zelfredzaamheid bevorderen.

D. Ten aanzien van de Participatiewet

De Participatiewet regelt de ondersteuning van inwoners met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt: inwoners die (nog) niet zelfstandig in staat zijn betaald werk te vinden en in het eigen levensonderhoud te voorzien. Daarbij is het niet van belang of deze afstand veroorzaakt wordt door een fysieke, verstandelijke of psychische beperking of door een (langere) periode van werkloosheid. De Wet regelt dat wij vanaf 1 januari 2015 aan deze inwoners, voor zover dat nodig is, inkomensondersteuning bieden en dat wij hen ondersteunen bij het vinden van een betaalde baan of vrijwilligerswerk. Met de invoering van de Wet worden een aantal budgetten vanuit de rijksoverheid samengevoegd overgeheveld naar de gemeente. Tegelijkertijd wordt een bezuiniging doorgevoerd.

De volgende groepen inwoners ondervinden gevolgen van de Participatiewet³:

- Inwoners met een bijstandsuitkering;
- Inwoners die nu een Wajong-uitkering hebben waarvan wordt vastgesteld dat zij kunnen werken;
- Inwoners waarvan wordt vastgesteld dat zij vanwege een arbeidsbeperking ondersteuning nodig hebben.

Wij vinden het belangrijk dat alle inwoners naar vermogen participeren in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Het liefst door middel van betaald werk bij een reguliere werkgever. Wanneer dit niet mogelijk is door betaald werk met ondersteuning of door het uitvoeren van vrijwilligerswerk. Wij kiezen voor een aanpak waarbij de zelfredzaamheid en de competenties van deze inwoners vergroot worden, met als doel het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt.

Bij deze aanpak hanteren we de volgende beleidsuitgangspunten:

- De ondersteuning die wordt geboden is gericht op het bevorderen van sociale activiteit en stijging op de participatieladder. De prioriteit ligt bij participeren. Daarbij heeft het de voorkeur dat inwoners begeleid worden naar betaald werk waardoor zij niet langer afhankelijk zijn van een uitkering.
- De ondersteuning is maatwerk. We zetten een op de persoon toegesneden trajectbegeleiding in. Wanneer sprake is van problemen op meerdere levensgebieden door middel van een integrale aanpak onder coördinatie van een sociaal makelaar.
- De ondersteuning die we bieden is niet vrijblijvend. Inwoners worden aangesproken op de eigen verantwoordelijkheid. Wij gebruiken de beschikbare wettelijke mogelijkheden en lokale regelgeving om inwoners (liefst gemotiveerd) te laten deelnemen aan trajecten die een (betaalde) baan dichterbij brengen.
- Het liefst zien we dat betrokkenen er in slagen een baan te vinden bij een reguliere werkgever. Indien noodzakelijk verstrekt de gemeente een loonkostensubsidie om dat mogelijk te maken. Als een reguliere baan niet direct lukt, streven we naar detachering vanuit het werkbedrijf Ferm Werk of naar een plek binnen het beschutte gedeelte van Ferm Werk.
- Als een betaalde baan (nog) niet bereikbaar is, worden betrokken inwoners dringend uitgenodigd door middel van vrijwilligerswerk een bijdrage te leveren aan de samenleving. Ook moet het mogelijk zijn in het kader van een trajectplan inwoners een bepaalde periode te laten werken met behoud van uitkering.

³ Inwoners met een WSW-dienstverband behouden hun positie; er vindt geen nieuwe instroom meer plaats

- We onderzoeken de mogelijkheid om de combinatie van beschutte werkplekken en arbeidsmatige dagbesteding binnen Ferm Werk te versterken en uit te breiden. Op die manier creëren we een goede voorziening voor kwetsbare inwoners.
- Wij maken ons sterk voor een (lokale) inclusieve arbeidsmarkt. We spreken het bedrijfsleven aan op hun verantwoordelijkheid een bijdrage te leveren aan het bevorderen van (arbeids)participatie. Vanuit Ferm Werk worden reguliere werkgevers geadviseerd en ondersteund.
- Met de uitvoeringsorganisatie Ferm Werk wordt jaarlijks een dienstverleningsovereenkomst gesloten. Het DVO bevat een aantal scherp geformuleerde doelstellingen en prestatie-indicatoren waardoor de effectiviteit van trajectbegeleiding goed kan worden gemonitord.

6. Financiën

Bij het schrijven van dit beleidsplan hebben we nog weinig zicht op de financiële middelen die ons ter beschikking worden gesteld voor het uitvoeren van de nieuwe taken (transities). Om die reden hebben we deze nieuwe taken en de manier waarop we daaraan uitvoering willen geven centraal gesteld in dit beleidsplan. Wanneer we vanuit het Rijk gegevens krijgen over de financiële middelen voor uitvoering van deze taken, zullen we inzichtelijk maken op welke manier we de korting op het budget van plm. 25% die met de transities gemoeid zijn, realiseren.

In oktober 2014 heeft de gemeenteraad van Woerden de programmabegroting 2014 vastgesteld. Dit vormt ook het financieel kader voor deze consultatieversie van het Integraal beleidsplan Sociaal Domein 2014 – 2016.

Voor de begroting van het sociaal domein verwijzen wij voor dit moment derhalve naar de vastgestelde programmabegroting 2014 hoofdstukken 5, 6 en 7 en het erratum over WoerdenWijzer.nl.

In de komende maanden gaat een werkgroep aan de slag met het opstellen van een Integrale begroting voor het sociale domein (zie Uitvoeringsprogramma 2014 Transitie sociaal domein). Het resultaat hiervan wordt opgenomen in de definitieve versie van dit beleidsplan.

Voor de voorbereiding van de transities heeft het Rijk aan ons voor 2014 de volgende middelen ter beschikking gesteld:

Transitie AWBZ begeleiding en dagbesteding	€ 192.000
Transitie Jeugdzorg	€ 23.943

7. Risico's

In dit hoofdstuk geven we aan welke risico's aan de orde zijn bij de transformatie van het sociaal domein. Dit zijn maatschappelijke risico's, financiële risico's, juridische risico's, politiek-bestuurlijke risico's en organisatorische risico's. We omschrijven bovendien met welke activiteiten we deze risico's willen beperken.

Maatschappelijke risico's

Het belangrijkste risico voor het slagen van de transformatie van het sociaal domein is de bereidheid van alle betrokkenen om hun houding en gedrag ten opzichte van elkaar te veranderen. De nieuwe sociale infrastructuur rust immers op eigen en lokale kracht als belangrijkste pijler, waarbij het 'recht op' grotendeels vervalt. Wanneer inwoners niet bereid of in staat zijn de noodzakelijke ondersteuning aan hun naasten in het sociaal netwerk te verlenen, dan kunnen deze zonder de noodzakelijke ondersteuning komen te zitten.

Omdat wij een redelijke beleidsvrijheid hebben bij het organiseren van de nieuwe taken kunnen er verschillen in kwaliteit en niveau van voorzieningen ontstaan tussen onze en buurgemeenten. Zeker wanneer deze verschillen in hun nadeel uitvallen zullen inwoners hierop reageren. Toch hoeft het ontstaan van deze verschillen niet problematisch te zijn, zeker wanneer het een uiting is van maatwerk.

Verwachtingsmanagement is het belangrijkste middel om beide risico's zo klein mogelijk te houden. We moeten goed en veelvuldig met inwoners communiceren over de nieuwe sociale infrastructuur en wat zij daarin van ons en wij van hen (kunnen) verwachten. Het is eveneens van belang dat professionele organisaties in staat zijn en worden gesteld de eigen en lokale kracht van inwoners te versterken en hen hierin te ondersteunen. Daarnaast is het van belang dat wij inventariseren waar mogelijk gaten in de ondersteuning vallen om samen met de betrokkenen te komen tot adequate oplossingen.

Ten aanzien van het niveau en de kwaliteit van voorzieningen speelt nog een ander risico. Wanneer beiden niet strak omschreven en/of moeilijk meetbaar zijn is het denkbaar dat er door beleidsconcurrentie een race to the bottom ontstaat. Hierdoor kan het algemene kwaliteitsniveau van deze voorzieningen lager komen te liggen dan uit maatschappelijk oogpunt gewenst is. Toezicht op de (minimum-)kwaliteit is dus van belang.

Een ander risico bestaat in het feit dat we dezelfde taken -die nu bij hogere overheden liggen- moeten uitvoeren met minder geld. Daardoor moeten er keuzes gemaakt worden. Hierbij ligt risicoselectie op de loer (we kiezen voor het oplossen van de gemakkelijke problemen of situaties boven de moeilijke). Dit speelt bijvoorbeeld met betrekking tot de participatiewet. Daardoor kunnen inwoners de ondersteuning die zij thans krijgen verliezen. Het is zaak ervoor te zorgen dat er geen inwoners tussen de wal en het schip terechtkomen.

Financiële risico's

De transitie is voor ons de aanleiding om de ondersteuningsstructuur in het sociale domein integraal en daarmee effectiever en efficiënter in te richten. Belangrijke voorwaarde hierbij is dat wij de regie voeren en de beschikking hebben over ontschot budgetten. Belangrijke vraag is hoe realistisch het is dat wij op 1 januari 2015 al de financiële voordelen hebben van een meer efficiënte en effectieve werkwijze. We zetten met WoerdenWijzer.nl al sterk in op een integrale werkwijze, maar of dit per 1 januari 2015 al leidt tot een verlaagde instroom in de meest specialistische en daarmee duurere voorzieningen is nog de vraag. Daar komt bij dat ongelukken ook niet altijd te voorkomen zijn. In sommige gevallen kunnen omgevingsfactoren waarop wij geen invloed hebben, ertoe leiden dat de kosten stijgen. Zeker binnen een middelgrote gemeente als de onze, kunnen enkele incidenten van grote invloed zijn op de gemeentelijke begroting.

Het is van belang om zoveel mogelijk op deze financiële risico's te anticiperen door goede ramingen en prognoses te maken en de sturingsmogelijkheden vooraf vast te stellen. Daarbij moeten we ons overigens beseffen dat ook de opvattingen van de Rijksoverheid aan verandering onderhevig zijn en dat we geconfronteerd kunnen worden met nieuwe bezuinigingen.

Juridische risico's

Zoals bij maatschappelijke risico's al aangegeven gaan er grote veranderingen optreden in de beschikbaarheid van voorzieningen. Van inwoners gaat meer dan voorheen verwacht worden dat zij

zelf in staat zijn om in hun eigen omgeving oplossingen te organiseren. Inwoners die daartoe onvoldoende in staat zijn, kunnen op ondersteuning rekenen. Daarentegen zullen er ook inwoners zijn die zich er niet mee kunnen verenigen dat zij gebruik moeten maken van hun eigen mogelijkheden of de voorliggende voorzieningen in wijken of dorpen. In die zin kunnen we te maken krijgen met inwoners die bezwaar maken tegen onze besluiten. Dat geldt eveneens voor maatschappelijke partners die zich ermee geconfronteerd zien dat de integrale werkwijze tot gevolg heeft dat er minder gebruik wordt gemaakt van hun diensten. Ook zij maken wellicht bezwaar tegen het besluit dat zij aanspraak kunnen maken op minder subsidie dan voorheen.

Het is van belang dat de juridische afdeling zich goed voorbereid op deze risico's en dat medewerkers die uitvoering geven aan regels goed weten aan welke eisen hun werkzaamheden moeten voldoen. Verder is verwachtingsmanagement van belang en het actief communiceren met inwoners en partners over de transformatie van het sociaal domein, opdat zij weten op welke manier de transformatie hen kan raken.

Politiek-bestuurlijke risico's

Grote financiële risico's in combinatie met maatschappelijke onrust, kan ook de politiek-bestuurlijke samenwerking binnen het college onder druk zetten, alsmede de samenwerking tussen college en gemeenteraad en de samenwerking tussen college en directie. Het is van belang om te onderkennen dat de gemeentelijke omgeving de komende jaren een dynamische wordt, waarbij de grilligheid en onzekerheid die nu soms waarneembaar is in de landelijke politiek ook kan overslaan naar de lokale overheid. Dat klinkt wat onheilspellend en misschien is het overtrokken, maar toch denken we dat college, gemeenteraad en directie er goed aan doen om zich van deze risico's bewust te zijn, met elkaar in gesprek te gaan (voor zover nog niet aan de orde) en waar nodig voorbereidingen te treffen. Daarnaast is natuurlijk van belang dat er in maart 2014 gemeenteraadsverkiezingen zijn. Dit zal leiden tot een andere samenstelling van het college en/of de raad. Het is ook de nieuwe raad die dit integrale beleidsplan in zijn definitieve vorm zal vaststellen.

Daarnaast is het voor de raad niet eenvoudig om bij een dergelijke majeure operatie (transities en transformatie) zicht te krijgen op welke punten en op welke momenten zij invloed kan uitoefenen op het vast te stellen beleid met betrekking tot het sociale domein, alsmede op de samenwerkingsverbanden voor de uitvoering van dat beleid. Het is van belang dat de raad tijdig haar rol pakt in de kaderstelling voor dat beleid en dat de raadsfracties ieder hun politieke visie ontwikkelen ten behoeve van die kaders.

Om hierin goede afwegingen te kunnen maken zullen de (nieuwe) raadsleden goed geïnformeerd moeten zijn en worden. Daartoe gaan we een aantal acties ondernemen, zoals onder andere het organiseren van een informatiebijeenkomst over de transformatie van het sociaal domein voor kandidaat raadsleden, het sturen van een tweewekelijkse update over de transformatie in het sociaal domein en het inlassen van een vragen c.q. informatie-halfuurtje in de commissie Welzijn.

Organisatorische risico's

Enige grilligheid en onzekerheid bij de rijksoverheid maakt dat wij onder moeilijke omstandigheden uitvoering moeten geven aan de transities. Er is veel onduidelijk over welke taken nu precies overkomen, welk budget beschikbaar is en welke sturingsmogelijkheden wij nu daadwerkelijk hebben om risico's te beperken. Daar komt bij dat de rijksoverheid niet altijd koersvast is en met nieuwe akkoorden op het gebied van zorg, wonen en werk de spelregels soms tussentijds verandert. Deze dynamiek zet de uitvoering van de transformatie van het sociaal domein danig onder druk. Daarnaast werken we op onderdelen van de transities (boven)regionaal samen met andere gemeenten. Oudewater en Woerden hebben van doen met de regio Utrecht West, bestaande uit Oudewater, Montfoort, De Ronde Venen, Woerden en Stichtse Vecht. Een samenwerking die bemoeilijkt wordt omdat Montfoort en Stichtse Vecht zich op korte termijn richten op gemeenten die buiten deze samenwerking liggen, te weten IJsselstein (Montfoort) en Weesp en Wijdmeren (Stichtse Vecht). Daar komt bij dat De Ronde Venen zich voor de langere termijn oriënteert op samenwerking met Diemen, Uithoorn en Ouderamstel. Dit heeft tot gevolg dat de samenwerking binnen Utrecht West niet altijd stabiel is te noemen en de gezamenlijke uitvoering van de transities soms onder druk kan komen te staan.

Tenslotte is de transformatie van het sociaal domein een grote uitdaging voor de ambtelijke organisatie. Die ambtelijke organisatie opereert ten tijde van economische crisis al in een dynamische

omgeving, waardoor de opgaven zoals in dit beleidsplan beschreven extra groot zijn. Er moet nog veel uitgedacht en uitgewerkt worden en de nodige personele inzet zal niet altijd vanzelfsprekend voorhanden zijn. Soms is het nodig om mensen te betrekken die kennis hebben die nu niet in de organisatie voorhanden is. Daar komt bij dat we ook van mensen vragen dat ze anders gaan werken, vanuit een nieuwe mindset. Dat is een proces dat -of we dat nu willen of niet- geleidelijk tot stand zal komen en voortdurend onze aandacht en zorg vraagt.

Versiebeheer

Versie 1: 25 november 2013

Versie 2: 10 december 2013, opmerkingen vanuit College van B&W verwerkt.

12 december 2013, versie 1 besproken in Werkgroep Integraal werken – geen inhoudelijke opmerkingen.

Bijlagen bij
Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014 – 2016
Gemeente Woerden

Consultatieversie 2, 10 december 2013

Inhoudsopgave

Bijlage 1: Transitie AWBZ	3
Bijlage 2: Participatiewet	5
Bijlage 3: Transitie Jeugdzorg	10
Bijlage 4: Passend onderwijs	17

Bijlage 1: Transitie AWBZ

1. Huidige taken

Opdat inwoners zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven wonen zorgen we voor maatschappelijke ondersteuning en bevorderen we een goede toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor inwoners met een handicap. Evenzo stimuleren we de zelfredzaamheid en participatie van inwoners met een beperking, chronische, psychische of psychosociale problemen. Om dit te bereiken zetten we in op collectieve voorzieningen (welzijnswerk, mantelzorgondersteuning) en individuele voorzieningen (huishoudelijke hulp, woningaanpassingen, rolstoelen). Deze inzet blijft van kracht, maar wordt uitgebreid met een aantal nieuwe verantwoordelijkheden en taken.

2. Nieuwe taken

Prestatievelden

De negen prestatievelden (bevorderen sociale samenhang in wijken, preventieve ondersteuning jeugd, informatie en advies, ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerswerk, bevordering en levering voorzieningen die maatschappelijke deelname bevorderen, maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid, oggz en huiselijk geweld) worden in de nieuwe WMO vervangen door drie doelen:

1. Het bevorderen van sociale samenhang, mantelzorg, vrijwilligerswerk en de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.
2. Het ondersteunen van zelfredzaamheid en participatie van inwoners met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving.
3. Het bieden van opvang, waaronder maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en verslavingszorg.

Het uit te voeren beleid 'Transformatie sociaal domein' wordt uitgewerkt in Uitvoeringsprogramma's per jaar. Hierin worden de drie doelen operationeel gemaakt. Daarnaast wordt inzichtelijk gemaakt:

- welke preventieve maatregelen voorkomen dat een beroep op ondersteuning wordt gedaan;
- welk aanbod aan algemene¹ (voorheen collectieve) voorzieningen inwoners ondersteunen;
- welk aanbod aan maatwerk² (voorheen individuele) voorzieningen inwoners ondersteunen;
- hoe inwoners zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen;
- hoe inwoners zo snel als mogelijk weer op eigen kracht kunnen participeren;
- op welke manier integrale dienstverlening door samenwerking met zorgaanbieders en zorgverzekeraars gestalte krijgt;
- welke keuze keuzemogelijkheden inwoners hebben;
- op welke manier cliëntondersteuning beschikbaar is;
- hoe de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor inwoners met een handicap er uit ziet.

Naast het Uitvoeringsprogramma stellen we verordeningen met beleidsregels op. Hierin worden de kwaliteitseisen, continuïteit van ondersteuning, eigen bijdrage, criteria enzovoort geregeld.

Een belangrijke verandering is de manier waarop het PGB ingericht wordt binnen de nieuwe Wmo. Hierbij wordt een zogenoemd 'trekkingsrecht' van toepassing. Het beschikte budget wordt ondergebracht bij de Sociale Verzekeringsbank, waarna de declaraties worden ingediend en uitbetaald.

3. Overgangsrecht

Een bijzondere positie wordt gegeven aan inwoners die momenteel aanspraken hebben binnen de AWBZ, welke per 1 januari 2015 komen te vervallen. Het vervallen van deze aanspraken wordt door

¹ Algemene voorzieningen zijn in principe toegankelijk voor iedereen, soms met een lichte toegangstoets. Algemene voorzieningen maken de samenleving toegankelijker voor inwoners met een beperking, ook wel inclusief genoemd. Algemene voorzieningen zijn voorliggend op maatwerkvoorzieningen.

² Een maatwerkvoorziening is in de (concept) wet een individuele voorziening. Deze kan een voorwaarde zijn voor deelname aan de samenleving. Voor maatwerkvoorzieningen geldt in veel gevallen een inkomensafhankelijke eigen bijdrage.

veel inwoners als zeer ingrijpend ervaren. Zij vrezen bijvoorbeeld dat zij verplicht van aanbieder moeten wisselen.

De overgangsregeling zorgt ervoor dat de ondersteuning die inwoners op het moment dat de nieuwe wet van kracht wordt ontvangen gegarandeerd is tot 1 januari 2016, tenzij de indicatie eerder vervalt. Tijdens deze overgangsperiode kan de gemeente een nieuw ondersteuningsarrangement vaststellen.

Als de inwoner zich daarin kan vinden, vervalt de AWBZ-overgangstermijn en gaat het nieuwe arrangement in werking. Dit geldt ook voor mensen die gebruik maken van een PGB.

Bij deze overgangsregeling blijven de 'oude' AWBZ voorwaarden en het recht op ondersteuning door de 'oude' zorgaanbieder bestaan, zelfs als deze niet is gecontracteerd door de gemeente.

Voor mensen met een AWBZ aanspraak op beschermd wonen geldt een overgangstermijn van vijf jaar omdat het om kwetsbare mensen gaat die vaak al jaren in een instelling voor beschermd wonen verblijven.

Het overgangsrecht voor de inwoners met huishoudelijke hulp, geeft de verplichting om een nieuwe indicatie af te geven voor 1 januari 2015 waarbij de nieuwe regels van toepassing zijn.

4. Regionale, dan wel boven regionale samenwerking

In de bestaande taken Wmo werken we samen met de Utrecht-West gemeenten met betrekking tot inkoop van hulpmiddelen en huishoudelijke hulp. De gezamenlijke uitvoering voor de Wmo met Montfoort en Oudewater is sinds 2013 ontbonden. Wel ondersteunen we bij complexe Wmo-aanvragen de integrale toegang van Oudewater.

Over de invulling van nieuwe functies binnen de Wmo stemmen we op hoofdlijnen af c.q. werken we samen met de Utrecht-West gemeenten. Bijvoorbeeld ten aanzien van de aanbesteding voor de functie begeleiding. De gemeente De Ronde Venen is de trekker van deze samenwerking.

De stad Utrecht heeft binnen de bestaande Wmo taken de rol van centrumgemeente voor maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, verslaving en beschermd wonen.

In de nieuwe (concept) Wmo vervalt het begrip centrumgemeente. Gemeenten worden zelf verantwoordelijk voor bovengenoemde, specialistische zorg. Hiervoor maken we opnieuw afspraken met de regio gemeenten en bepalen we hoe en op welke manier we in de lokale situatie invulling kunnen geven aan het behoud en de inzet van de stedelijke (Utrechtse) expertise.

5. Kansen en risico's

Met betrekking tot de nieuwe Wmo taken zien we kansen bij c.q. voor:

- De ontschotting van regelingen waardoor mogelijkheden ontstaan om meer integraal te werken;
- Het bevorderen van een sterke samenleving door buurtinitiatieven en samenredzaam zijn;
- De doorontwikkeling van WoerdenWijzer.nl bij de toegang en de toetsing van eigen kracht;
- Een gevarieerd aanbod aan collectieve voorzieningen;
- De verbinding tussen zorg en welzijn.

Met betrekking tot de nieuwe Wmo taken zien we risico's bij:

Het beperkte budget voor de uitvoering van nieuwe taken met een open einde regeling;

- De omvang waarin mensen met een zorg vraag thuis blijven wonen, waarbij de kern AWBZ (wet LIZ) op afstand staat en de Wmo als eerste voorziening in beeld komt;
- De mate waarin inwoners zich willen verzekeren voor ondersteuning;
- De mate waarin ook bij gecontracteerde partijen de gekantelde werkwijze en het benutten van eigen kracht algemeen goed is;
- De perverse prikkel bij zorg- en welzijnsaanbieders om welzijn, zorg en ondersteuning professioneel te leveren;
- Het aanbod, de vindbaarheid en de kwaliteit van collectieve en informele voorzieningen.

Bijlage 2: Participatiewet

Inleiding

In deze bijlage gaan we uitgebreider in op de veranderingen (transformatie) als gevolg van de invoering van de Participatiewet en een aantal daaraan gerelateerde ontwikkelingen. Het wetsvoorstel Participatiewet wordt een dezer dagen aangeboden aan de Tweede Kamer. De precieze inhoud is bij het schrijven van dit beleidsplan nog niet bekend, wel de contouren. Naar verwachting zal besluitvorming in het voorjaar van 2014 plaatsvinden, waarna de Wet per 1 januari 2015 in werking treedt.

De nieuwe Wet gaat over de ondersteuning van inwoners met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt; inwoners die niet, of nog niet, zelfstandig in staat zijn betaald werk te vinden. De Wet regelt dat de gemeente aan die personen inkomensondersteuning biedt. En dat deze inwoners ondersteuning (kunnen) krijgen bij het vinden van een betaalde baan of vrijwilligerswerk. Met de Wet ontstaat één regeling voor, wat heet, de 'onderkant' van de arbeidsmarkt.

De invoering van de Participatiewet staat niet op zichzelf. De Tweede Kamer buigt zich over voorstellen om vanaf 1 juni 2014 een aantal wijzigingen door te voeren in de Wet Werk en Bijstand (WWB) en daaraan gerelateerde regelgeving. De wijzigingen hebben tot doel de WWB meer activerend te maken en meer heldere en strengere regels te stellen waarmee gemeenten kunnen handhaven. Ook wordt de 'kostdelersnorm' ingevoerd die bepaald dat naarmate meer mensen met een uitkering in één huis wonen, iedere afzonderlijke uitkeringsgerechtigde een lagere uitkering ontvangt.

De combinatie van voorgaande wijzigingen en de invoering van de Participatiewet maakt deze decentralisatie anders dan de wijzigingen met betrekking tot de Jeugdzorg en de WMO. Op het gebied van participatie in enge zin, het beperken van het aantal mensen met een (bijstands)uitkering door hen te begeleiden naar betaald werk, is sprake van een combinatie van motiveren, activeren en handhaven en sanctioneren. Daarbij kan het stellen en handhaven van regels die moeten worden nagekomen ten koste gaan van het activeren tot meedoen.

1. Huidige taken

Wij hebben op dit moment een aantal wettelijke taken op het vlak van inkomensondersteuning en de re-integratie van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. We zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Daarnaast zijn we ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers (IOAW), de Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen (IOAZ) en het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (BBZ). De uitvoering van de Wet Werk en Bijstand en de Wet Sociale Werkvoorziening brengt met zich mee dat wij een taak hebben in het ondersteunen en begeleiden van inwoners naar betaald werk en dat we verantwoordelijk zijn voor het in stand houden van een sociale werkvoorziening waarin inwoners met een arbeidsbeperking 'beschut' kunnen werken.

Voor de uitvoering van de WWB en de andere genoemde wetten en regelingen hebben wij met de gemeenten Oudewater en Montfoort een gezamenlijke sociale dienst, IASZ. Van daaruit vindt de inkomensondersteuning plaats in de vorm van het verstrekken van uitkeringen. Daarnaast zijn consultants belast met het initiëren van trajecten die inwoners met een uitkering ondersteunen bij het zoeken en vinden van een betaalde baan. Deze trajecten worden veelal ingekocht bij de gemeenschappelijke regeling De Sluis, de sociale werkvoorziening.

De uitvoering van de taken met betrekking tot de WSW worden zoals aangegeven uitgevoerd binnen De Sluis. Hierin participeren verder de gemeenten Oudewater, Montfoort en Bodegraven-Reeuwijk. Inwoners met een WSW-indicatie zijn aan het werk bij een reguliere werkgever (begeleid werkend of gedetacheerd) of binnen het WSW-bedrijf op beschutte werkplekken.

Uitvoeringsorganisatie

Om goed voorbereid te zijn op de inwerkingtreding van de nieuwe Wet is in 2013 gestart met het omvormen van het huidige WSW-bedrijf naar een nieuw werkbedrijf. De Sluis heet per 1 januari 2014 Ferm Werk en is vanaf dat moment de uitvoeringsorganisatie voor de gemeenten Woerden, Oudewater, Montfoort en Bodegraven–Reeuwijk. Met deze wijziging komen we tegemoet aan het landelijke streven uiteindelijk te komen tot 35 regionale werkbedrijven die de Participatiewet uitvoeren.

Ferm Werk is (evenals De Sluis) een gemeenschappelijke regeling die als enige aandeelhouder is van een naamloze vennootschap. In het bestuur van de gemeenschappelijke regeling hebben college- en raadsleden zitting waarbij de stemverhouding is gerelateerd aan het aantal inwoners van elke gemeente. De dienstverlening die Ferm Werk aan de deelnemende gemeenten biedt, wordt vastgelegd in jaarlijkse dienstverleningsovereenkomsten die per gemeente kunnen verschillen. We beschouwen 2014 als overgangsjaar. In dat jaar zullen we goed kijken naar de dienstverlening die we van Ferm Werk verwachten, op welke wijze we dit kunnen vastleggen in een dienstverleningsovereenkomst en hoe we de prestaties en resultaten van Ferm Werk kunnen monitoren en eventueel bijsturen. Daarbij is het goed ons te realiseren dat we deze gemeentelijke taken niet voor niets op afstand hebben gezet. Ferm Werk moet voldoende handelingsvrijheid hebben om de opgedragen taken naar behoren uit te voeren.

Wij realiseren ons dat het succes van de Participatiewet staat of valt bij het beschikbaar zijn van voldoende banen bij reguliere werkgevers. Wij zullen dat op verschillende manieren stimuleren. Ferm Werk heeft uitdrukkelijk de taak in contact te zijn met het lokale bedrijfsleven en hen te adviseren over en te ondersteunen bij het bewust creëren van vacatures die geschikt zijn voor de doelgroep van de Participatiewet.

2. Nieuwe taken

De Participatiewet vervangt de WWB en WSW per 1 januari 2015. De nieuwe Wet maakt geen onderscheid meer tussen inwoners met een (fysieke, verstandelijke of psychische) arbeidsbeperking en inwoners die (langdurige) werkloos zijn. Iedereen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van een baan (al dan niet betaald), moet die kunnen krijgen.

Inwoners met een Wajong-uitkering worden opnieuw beoordeeld. Als de herbeoordeling als resultaat heeft dat zij in staat zijn om te werken, gaan zij vallen onder de Participatiewet³. Wij worden in dat geval verantwoordelijk voor de inkomensondersteuning (in de vorm van een bijstandsuitkering) en de re-integratie naar betaald werk.

De participatiewet gaat daarmee de inkomensvoorziening en de re-integratie regelen van de volgende groepen inwoners:

- Herbeoordeelde Wajongers die nog geen betaalde baan hebben waarvan is vastgesteld dat zij wel loonvormende arbeid kunnen verrichten;
- Nieuwe intreders op de arbeidsmarkt waarvan is vastgesteld dat zij een arbeidsbeperking hebben die veroorzaakt dat zij niet in staat zijn zelfstandig het wettelijk minimumloon (WML) te verdienen;
- Inwoners met een bijstandsuitkering en zogenaamde werkzoekende Nuggers⁴ met een afstand tot de arbeidsmarkt⁵.

De huidige voorziening WSW wordt bevroren in die zin dat per 1-1-2015 geen nieuwe instroom meer plaatsvindt. De huidige populatie behoudt zijn positie als werknemer met een arbeidsovereenkomst en de arbeidsvoorwaarden op basis van de cao WSW. Naar verwachting zal het aantal WSW-ers met 5%

³ Wajongers die al (gedeeltelijk) werken, blijven waarschijnlijk onder de hoede van het UWV. Als zij het werk verliezen komen zij alsnog over naar de gemeente.

⁴ Nugger is de afkorting voor een persoon die geen uitkering ontvangt (de zogenaamde Niet-UitkeringsGerechtigde).

⁵ Er bestaat overigens geen scherpe scheiding tussen deze groepen. Zo is bekend dat 30% van de personen met een bijstandsuitkering een (met name psychische) arbeidsbeperking heeft.

per jaar dalen als gevolg van natuurlijk verloop. Overigens wordt het budget dat wij ontvangen voor de WSW samengevoegd met het re-integratiebudget.

Het heeft onze voorkeur dat zoveel mogelijk betrokkenen aan de slag gaan bij een reguliere werkgever. De Participatiewet regelt dat de werkgever een loonkostensubsidie kan krijgen ter compensatie van de lagere productiviteit (loonwaarde) van de medewerker. De loonkostensubsidie wordt door de gemeente vanuit het I-deel aan de werkgever betaald. Wij zullen er naar streven dat de bepaling van de loonwaarde op een verantwoorde wijze plaatsvindt waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van de potentiële werknemer en de potentiële werkgever. Daarnaast zullen we zo veel mogelijk voorkomen dat verdringing op de lokale arbeidsmarkt optreedt.

De Participatiewet zal dus als gevolg hebben dat de volgende vormen van 'werk' ontstaan voor verschillende groepen inwoners:

- Betaald werk bij een reguliere werkgever. Uiteindelijk is dit het doel waarnaar wordt gestreefd. Helaas is dat niet voor iedereen weggelegd;
- Betaald werk bij een reguliere werkgever waarbij de laatste loonkostensubsidie ontvangt ter compensatie van de lagere productiviteit van de werknemer als gevolg van een arbeidsbeperking;
- Betaald werk waarbij de inwoner in dienst is van FermWerk en (groepsgewijs dan wel individueel) wordt gedetacheerd naar een reguliere werkgever. In dit geval ontvangt FermWerk de loonkostensubsidie;
- Betaald werk binnen het beschutte gedeelte dat FermWerk in stand houdt voor inwoners met loonwaarde die niet in staat zijn om bij een reguliere werkgever te werken;
- Tijdelijk werk bij een reguliere werkgever of FermWerk waarbij de inwoner gedurende een bepaalde periode werkt met behoud van uitkering. Dit kan plaatsvinden in het kader van een re-integratietraject waarbij sprake is van een trajectplan met helder omschreven doelen en activiteiten;
- Vrijwilligerswerk als een vorm van tegenprestatie ten opzichte van de uitkering. Wij zullen inwoners met een bijstandsuitkering die (nog) niet kunnen uitstromen naar betaald werk, uitdrukkelijk uitnodigen om vrijwilligerswerk te gaan verrichten;
- Een vorm van arbeidsmatige dagbesteding.

De gemeente (dat wil zeggen uitvoeringsorganisatie FermWerk) zal beschutte werkplekken organiseren. Deze plekken kunnen worden bezet door inwoners die (nog) niet in staat zijn te werken bij een reguliere werkgever. Wij zullen geen strikte regels hanteren voor de toegang tot deze werkplekken omdat we vinden dat iedereen naar vermogen moet kunnen meedoen. In het verlengde daarvan onderzoeken we mogelijkheden om voor betrokkenen de grenzen tussen beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding te laten vervagen. In die zin dat een soepele overgang van beschut werk naar dagbesteding en andersom mogelijk is.

Arbeidsmatige dagbesteding en vrijwilligerswerk behoren weliswaar niet tot 'arbeidsparticipatie' in enge zin, ze passen wel in ons uitgangspunt dat het beleid gericht moet zijn op het bevorderen van sociale activiteit, op stijging op de in Woerden gehanteerde Participatieladder.

De ondersteuning die wij bieden, is niet vrijblijvend. Wij spreken inwoners aan op de eigen verantwoordelijkheid en maken daarbij gebruik van de mogelijkheden die bestaande en toekomstige regelgeving biedt. Daarbij zullen we een evenwicht hanteren tussen belonen en straffen, tussen enerzijds motiveren en activeren en anderzijds handhaven en sanctioneren.

3. Overgangsrecht

Wij kennen op dit moment nog niet de precieze inhoud van het wetsvoorstel. We weten ook nog niet voor welke groepen inwoners een overgangsrecht gaat gelden en of de uitwerking hiervan in de Wet wordt opgenomen of lokaal moet worden geregeld. Wij streven er naar om de overgang naar de nieuwe Wet zo soepel mogelijk te laten verlopen. Inwoners die met de overgang te maken krijgen, moeten daarvan zo min mogelijk last ondervinden.

Op dit moment zien we twee groepen inwoners waarvoor we speciale aandacht moeten hebben. Voor de Wajongers die in principe aan het werk kunnen, heeft de nieuwe Wet ingrijpende gevolgen. Zij verliezen hun Wajong-uitkering. Een aantal van hen zal niet in aanmerking komen voor een WWB-uitkering waardoor een behoorlijke inkomensachteruitgang dreigt. Wij willen deze inwoners zoveel

mogelijk motiveren en ondersteunen bij het vinden van betaald werk of een andere zinvolle dagbesteding overeenkomend met hun talenten en mogelijkheden. Daarom onderzoeken we of en hoe we de inkomensachteruitgang (tijdelijk) kunnen verzachten.

Inwoners die een WSW-indicatie hebben en aan het werk zijn, behouden weliswaar hun rechtspositie en arbeidsvoorwaarden. Maar doordat er geen toegang tot de WSW meer is, zal deze groep door natuurlijk verloop met 5% per jaar dalen, hetgeen op termijn knelpunten kan opleveren met betrekking tot bijvoorbeeld de pensioenvoorziening. Deze groep mag niet vergeten worden in de overgang naar de nieuwe Wet.

4. Regionale en bovenregionale samenwerking

De samenwerking in de regio is vooralsnog beperkt. Zoals aangegeven heeft Woerden samen met Montfoort, Oudewater en Bodegraven-Reeuwijk een gemeenschappelijke regeling Ferm Werk. Van daaruit worden taken op het terrein van het verstrekken van uitkeringen verricht. Daarnaast hebben we het beleid dat een zeer groot gedeelte van de re-integratieactiviteiten ten behoeve van inwoners met een uitkering worden uitgevoerd door Ferm Werk. In dat kader onderhoudt Ferm Werk goede contacten met het bedrijfsleven in de regio.

Op het bredere terrein van economische ontwikkeling en aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt nemen we initiatieven tot meer regionale en bovenregionale samenwerking. Niet alleen naar het oosten, de arbeidsmarktregio Utrecht Midden en de provincie Utrecht. Zeker ook naar het westen, de arbeidsmarktregio Midden Holland. Bij het laatste wordt met name ook naar economische ontwikkeling van het Groene Hart gekeken.

In de nabije toekomst zullen we de samenwerking met andere gemeenten uitbreiden. Daarbij denken we in eerste instantie aan samenwerking op het terrein van indicatiestelling en vaststelling van de loonwaarde van potentiële werknemers. Maar ook aan het gezamenlijk vormgeven van arbeidsmarktbeleid en beleid dat moet bevorderen dat meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar vermogen kunnen gaan participeren.

5. Kansen, risico's en vraagstukken

Wij zijn blij met de komst van de nieuwe Participatiewet. Het is goed dat er met ingang van 1 januari 2015 één regeling zal zijn voor alle inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor zover we nu kunnen overzien geeft de Participatiewet een overzichtelijk aantal regels waarmee de inkomensvoorziening en de re-integratie van betrokkenen goed kan worden vormgegeven. Als we in de nabije toekomst de Wet vertalen naar lokaal beleid en regelgeving, en Ferm Werk als uitvoeringsorganisatie helderheid biedt over wat we van hen verwachten, zullen positieve maatschappelijke effecten kunnen worden gerealiseerd. Daarbij gaat het om

- We beperken het aantal mensen dat afhankelijk is van een uitkering of een andere vorm van inkomensondersteuning door meer mensen toe te leiden naar betaald werk overeenkomstig hun mogelijkheden;
- De samenleving en de lokale arbeidsmarkt krijgen een meer inclusief karakter. Het wordt meer gewoon dat iedereen in staat wordt gesteld naar vermogen mee te doen, en dat aanwezige talenten worden benut. En dat de verantwoordelijkheid daarvoor bij ons allen ligt.

Wij zien echter ook dat risico's zijn verbonden aan de invoering en implementatie van de Participatiewet:

- Met de invoering van de Wet vindt ook ontschotting van budgetten plaats. Er ontstaat één budget voor de bekostiging van de zittende WSW-populatie, het bevorderen van participatie en re-integratie. Tegelijkertijd vindt een bezuiniging plaats. Dat kan er toe leiden dat wij gedwongen worden keuzes te maken ten behoeve van wie we het (beperkte) budget willen inzetten. Wij kiezen er daarbij niet voor het budget alleen in te zetten voor de kansrijke groep betrokkenen; degenen die met een geringe inspanning naar werk begeleid kunnen worden;
- De economische situatie kan er toe leiden dat het onvoldoende lukt om banen te vinden bij reguliere werkgevers. Dat kan betekenen dat een groter beroep wordt gedaan op de werkplekken binnen het beschutte gedeelte van het nieuwe werkbedrijf. Als daar de capaciteit onvoldoende blijkt te zijn, kunnen niet alle gegadigden aan het werk.

Als gevolg van het feit dat het wetsvoorstel nog niet concreet bekend is, bestaat er nog een aantal vraagstukken waarop (al dan niet beleidsmatig) een antwoord gegeven moet worden:

- Ferm Werk houdt een aantal beschutte werkplekken (productie en bijvoorbeeld groenvoorziening) in stand ten behoeve van WSW-geïndiceerden en anderen die daarop zijn aangewezen. We zullen nader moeten vaststellen voor welke inwoners deze beschutte werkplekken beschikbaar zijn en op welke wijze deze plekken worden bekostigd⁶. We zullen kijken of afspraken daarover kunnen worden opgenomen in de DVO voor 2015;
- In het verlengde van het voorgaande is de beschikbaarheid van voldoende middelen een mogelijk knelpunt. Als gevolg van de ontschotting zal het subsidietekort bij de WSW in eerste instantie ten koste gaan van de mogelijkheden om re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vorm te geven. Daarbij vormt een extra knelpunt dat de voormalig Wajongers in veel gevallen langer durende begeleiding nodig hebben. Daarmee is in de budgetten geen rekening gehouden;
- Er van uitgaande dat de loonwaardebepaling decentraal zal plaatsvinden onder verantwoordelijkheid van de gemeente, is het de vraag hoe en waar loonwaardebepaling wordt belegd. Het ligt niet voor de hand zelf het wiel uit te vinden, maar aan te sluiten bij reeds bestaande pilots. Voor de hand ligt ook de feitelijke bepaling in handen te geven van een onafhankelijke instantie aangezien zowel gemeente als werkbedrijf belangen kunnen hebben bij de vaststelling van de loonwaarde;
- Wat betreft de regionale en bovenregionale samenwerking: De huidige en toekomstige situatie met betrekking tot de intergemeentelijke samenwerking voldoet niet aan de intenties waarmee de Participatiewet wordt ingevoerd. VNG en Stichting van de Arbeid overleggen nog over de nieuwe infrastructuur. Naar verwachting zullen gemeenten de taak hebben te komen tot 35 regionale werkbedrijven overeenkomend met de reeds bestaande 35 arbeidsmarktregio's⁷. Daarbij hoeft het niet te gaan om 35 fysieke organisaties maar kan het gaan om allerlei samenwerkingsvormen. Per 1 januari 2014 is Ferm Werk als werkbedrijf operationeel. In vergelijking met bovenstaande uitgangspunten wijkt deze situatie op twee punten af. Qua omvang komt Ferm Werk niet overeen met de doelstelling en de deelnemende gemeenten in Ferm Werk behoren tot twee verschillende arbeidsmarktregio's. Deze situatie betekent dat in de toekomst mogelijk verder moet worden nagedacht over de optimale schaalgrootte en inrichting van het werkbedrijf en over samenwerkingsrelaties die zinvol zijn.

⁶ Uit de WSW is bekend dat deze beschutte plekken altijd geld kosten. Op dit moment is de (rijks-)subsidie ontoereikend om de loonkosten te kunnen betalen (subsidietekort).

⁷ Woerden behoort tot de arbeidsmarktregio Utrecht Midden samen met 14 andere gemeenten waaronder de gemeente Utrecht. Ook de arbeidsmarktregio Midden Holland direct ten westen van Woerden is relevant.

Bijlage 3: Transitie Jeugdzorg

Aanleiding

Alle kinderen hebben het recht gezond en veilig op te groeien en zich te kunnen ontwikkelen tot inwoners die naar vermogen volwaardig participeren in onze samenleving. Ouders hebben hierin de belangrijkste taak. Ook wij hebben hierin een grote verantwoordelijkheid, zeker wanneer extra zorg en ondersteuning of zelfs bescherming van kinderen nodig is.

Het huidige jeugdstelsel functioneert onvoldoende. Belangrijke knelpunten zijn de versnipperde manier van werken en de grote druk op gespecialiseerde zorg. Door de bestuurlijke verantwoordelijkheid en de financiën voor de meeste jeugdhulp in één hand te leggen -die van gemeenten- kunnen deze knelpunten beter worden aangepakt.

Om dit te realiseren, wordt het jeugdstelsel ingrijpend gewijzigd. Concreet komt het erop neer dat de verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp over gaat naar gemeenten. Deze afspraken zijn in de zomer van 2010 verder uitgewerkt in de bestuursafspraken 2011-2015 met de Vereniging der Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO).

Het wetsvoorstel Jeugdwet is op 17 oktober 2013 door de Tweede Kamer aangenomen. De verwachting is dat de Eerste Kamer de Jeugdwet begin 2014 behandelt en dat rond 1 maart 2014 publicatie in het Staatsblad kan volgen.

1. Huidige taken

Onder onze verantwoordelijkheid vallen op dit moment diverse taken die betrekking hebben op jeugd. Het betreft:

- Jeugdarmoede
- Wet maatschappelijke ondersteuning (preventie, advies en informatie)
- Lokaal gezondheidsbeleid (o.a. aandacht voor eenzaamheid, verslaving en gewicht)
- Jeugdgezondheidszorg
- Voorschoolse voorzieningen/VVE
- Leerplicht, RMC en leerlingenvervoer
- Maatschappelijke stages
- Arbeidsmarkt
- Vrije tijd
- Veiligheid

2. Nieuwe taken

In het nieuwe jeugdstelsel krijgen we de verantwoordelijkheid voor:

- alle vormen van jeugdhulp;
- de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen;
- de uitvoering van jeugdreclassering.

Ambulante jeugdhulp

Ambulante jeugdhulp is gericht op gezinnen met kinderen, die problemen hebben zoals spijbelen, ruzie met ouders of een lichte depressiviteit. Het betreffende kind wordt niet uit huis geplaatst, maar heeft periodiek een afspraak met een jeugdhulpinstelling. Bij intensieve ambulante jeugdhulp worden niet alleen het aangemelde kind, maar ook de overige gezinsleden bij de behandeling betrokken.

■ Hoe is ambulante jeugdhulp nu geregeld?

In het huidige stelsel zijn er verschillende instellingen die ambulante jeugdhulp bieden, zoals provinciale jeugdzorgaanbieders, de jeugdafdeling van een GGZ-instelling of het maatschappelijk werk.

■ Wat vraagt dit de komende jaren van ons?

Minimaal een jaar vóór de nieuwe Jeugdwet in werking treedt, moeten we afspraken gemaakt hebben over de wijze waarop wij invulling geven aan bovenlokale samenwerking op het gebied van jeugdhulp. Op regionaal niveau hebben we daartoe gezamenlijk een transitiearrangement opgesteld, welk op 31 oktober 2013 beoordeeld is door de Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd. Dit transitiearrangement bevat duidelijke intentie afspraken om samen met de huidige aanbieders het transitie en transformatieproces in te gaan. Doordat nog veel onduidelijk is over de financiële middelen die ons ter beschikking worden gesteld voor de uitvoering van de jeugdwet, bevat ons

regionaal transitiearrangement nog geen budgetgaranties. We streven er naar om in het eerste kwartaal van 2014 meer duidelijkheid te hebben over het volume dat we zullen inkopen bij de aanbieders.

Jeugdgezondheidszorg

Jeugdgezondheidszorg (JGZ) is de publieke gezondheidszorg voor kinderen en jeugdigen tussen 0 en 19 jaar. De JGZ volgt de fysieke, sociale, psychische en cognitieve ontwikkeling van jeugdigen op individueel en populatieniveau.

Om de jeugdigen te volgen, zijn er verschillende contactmomenten, bijvoorbeeld op het consultatiebureau. Hierbij signaleert de JGZ gezondheidsbedreigingen en (dreigende) stoornissen in de ontwikkeling en zorgt ervoor dat de juiste ondersteuning en zorg wordt ingeschakeld.

● Hoe is de jeugdgezondheidszorg nu geregeld?

Wij zijn nu al verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg en hebben deze taak belegd bij Careyn (0-4 jarigen) en de GGD (5-19 jarigen). Zij bieden een basistakenpakket aan dat bestaat uit een uniform en een maatwerkdeel. Het uniforme deel is voor alle gemeenten hetzelfde. Het maatwerkdeel bestaat uit zorg die is afgestemd op onze lokale situatie en op de behoefte van de individuele jeugd.

● Wat verandert er per 1 januari 2015?

In de komende periode wordt een nieuw preventief gezondheidspakket (het Basispakket JGZ) vastgelegd, dat alle kinderen in Nederland krijgen aangeboden. Het huidige Basistakenpakket komt hiermee te vervallen. Het nieuwe Basispakket JGZ stelt vaccinaties, screenings, monitoring en signalering actief ter beschikking. Waar nodig wordt er voorlichting, begeleiding en toeleiding naar zorg gegeven. Met uitleg en advies kan de JGZ zorg wegnemen en de situatie normaliseren, en zo bijdragen aan het versterken van eigen kracht en onnodige medicalisering tegen gaan. Specifieke programma's en activiteiten voor individuele hulp of zorg komen niet in het nieuwe basispakket, maar worden in de nieuwe jeugdwet aangemerkt als preventie. De JGZ-professionals kunnen deze specifieke programma's en activiteiten in overleg met ons uit voeren.

● Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?

Wij hebben samen met de gemeenten De Ronde Venen, Montfoort, Oudewater en Stichtse Vecht besloten om het Basispakket JGZ per 1 januari 2014 te beleggen bij de GGD Midden Nederland. Dit betekent dat de JGZ 0-4 jaar door de GGD Midden Nederland wordt overgenomen van Careyn. Met de GGD Midden Nederland worden afspraken gemaakt over de uitvoering van dit basispakket. Om te bezien of de gekozen richting in de uitvoering van de JGZ passend is, maakt een evaluatie over twee jaar een belangrijk onderdeel uit van de overeenkomst.

Daarnaast zullen we met JGZ-organisaties afspraken maken over de uitvoering van preventie en jeugdhulp op basis van de jeugdwet. Voorbeelden van programma's en activiteiten van het huidige JGZ-maatwerk die in de toekomst onder preventie op basis van de jeugdwet zullen vallen, zijn Voorzorg, de cursus Peuters in Zicht, Stevig Ouderschap en Video Hometraining.

Jeugd-GGZ

De jeugd-ggz (geestelijke gezondheidszorg) biedt hulp aan kinderen en jeugdigen met een psychische aandoening die zo ernstig kan zijn, dat zij hierdoor in hun ontwikkeling worden bedreigd.

● Hoe is de jeugd-ggz nu geregeld en door welke partijen?

De jeugd-ggz valt momenteel grotendeels onder de Zorgverzekeringswet (Zvw). Als een opname in een ggz-instelling langer dan een jaar duurt, dan valt deze zorg onder de AWBZ. Dit geldt ook voor extramuraal begeleiding en beschermd wonen. Collectieve preventie, selectieve preventie en maatschappelijke ondersteuning op het vlak van ggz valt onder de Wmo.

De aandoeningen die behandeld worden in de jeugd-ggz zijn zeer divers en de behandelingen kunnen sterk variëren in duur en kosten. Sommige aandoeningen vragen om nauwe samenwerking met het onderwijs of somatische artsen.

Binnen het veld zijn veel verschillende hulpverleners actief, die ambulante zorg, deeltijdzorg, en intramuraal zorg leveren. Per 2014 wordt er een aantal veranderingen in de ggz doorgevoerd. De afspraken hierover staan in het Bestuurlijk Akkoord Toekomst GGZ 2013-2014⁸.

● Wat verandert er per 1 januari 2015?

In het nieuwe jeugdstelsel valt alle jeugdhulp onder één wet. Hiermee wordt de jeugd-ggz vanuit de Zvw, de AWBZ en de WMO naar de Jeugdwet overgeheveld en komt de verantwoordelijkheid voor de jeugd-ggz bij gemeenten te liggen. De gemeenten gaan onder andere sturen op kwaliteit,

⁸ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/06/18/bestuurlijk-akkoord-toekomst-ggz-2013-2014.html>

toegankelijkheid en betaalbaarheid van deze vorm van jeugdhulp.

De POH-GGZ (praktijkondersteuner van de huisarts op het gebied van ggz) en de extramurale psychofarmaca (medicijnen tegen psychische aandoeningen, niet door een instelling verstrekt) blijven wel onderdeel van de Zvw. De huisarts, medisch specialist en jeugdarts kunnen doorverwijzen naar jeugdhulp, waaronder jeugd-ggz.

■ Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?

Momenteel zijn de gemeenten en het Rijk samen met veldpartijen bezig om te kijken welke waarborgen noodzakelijk zijn om de jeugdhulp voor gespecialiseerde groepen zoals jeugd-ggz goed vorm te geven. Een aantal van deze waarborgen is in de wet opgenomen, zoals deze nu bij de Eerste Kamer ligt.

Het is belangrijk dat wij inzicht krijgen in de zorgvraag met betrekking tot de jeugd-ggz en op welke manier wij aan deze zorgvraag tegemoet willen en kunnen komen. Per 2015 moeten wij een passend aanbod inkopen voor hun inwoners. Daartoe hebben wij, samen met andere gemeenten op bovenregionaal niveau, bij grote aanbieders en vrijgevestigden feiten en cijfers opgevraagd. Deze worden momenteel geanalyseerd.

Omdat de samenwerking met zorgverleners uit de Zvw van groot belang blijft, moeten we met de zorgverzekeraars afspraken maken. Het is daarnaast belangrijk dat we tijdig duidelijkheid geven aan zorgaanbieders over wat ze kunnen verwachten en hoe ze gefinancierd gaan worden. Daarbij is het ook van belang dat we onze eisen afstemmen met andere gemeenten die het voornemen hebben zorg in te kopen bij dezelfde zorgaanbieder.

Bovenstaande wordt de komende periode (t/m eerste kwartaal 2014) nader uitgewerkt in regionaal verband. Dit vloeit voort uit het regionaal transitiearrangement.

Jeugd-vb

Jeugd-vb biedt hulp aan kinderen en jeugdigen met een verstandelijke beperking, met blijvende beperkingen op het gebied van de sociale redzaamheid en aan zwakbegaafde jeugdigen met ernstige en chronische beperkingen in de sociale redzaamheid, leer- en gedragsproblemen.

■ Hoe is de jeugd-vb nu geregeld?

De jeugd-vb valt momenteel onder de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

■ Wat verandert er per 1 januari 2015?

In het nieuwe stelsel valt alle jeugdhulp onder één wet, de jeugdwet, en komt ook de verantwoordelijkheid voor de jeugd-vb bij ons te liggen. Een uitzondering is gemaakt voor de intensieve verblijfszorg voor vb-kinderen die in de kern-AWBZ beschikbaar blijft.

■ Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?

Momenteel zijn de gemeenten en het Rijk samen met veldpartijen aan het onderzoeken welke waarborgen noodzakelijk zijn, om de jeugdhulp voor gespecialiseerde groepen goed vorm te geven. Een aantal waarborgen is in de wet opgenomen.

Jeugdbescherming

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Er zijn drie jeugdbeschermingsmaatregelen die de rechter kan opleggen: een ondertoezichtstelling (OTS) (komt veruit het meest voor), ontzetting uit de ouderlijke macht en ontheffing uit de ouderlijke macht.

■ Wat verandert er per 1 januari 2015?

Wij zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdbescherming. In plaats van de Bureaus Jeugdzorg gaan gecertificeerde instellingen die uitvoering doen. De kinderrechter draagt in overleg met ons de kinderbeschermingsmaatregel telkens op aan een van die gecertificeerde instellingen. Tijdens het raadsonderzoek overlegt de Raad voor de Kinderbescherming met ons over welke gecertificeerde instelling de Raad zal opnemen in het verzoek aan de kinderrechter.

■ Wat kunnen wij nu al ter voorbereiding doen?

Het is belangrijk dat wij ons nu al gaan verdiepen in de jeugdbescherming. De Raad voor de Kinderbescherming en gemeenten zullen nagaan wat voor soort samenwerking er mogelijk is. Uiteindelijk moet er een protocol van VNG/gemeenten en Raad voor de Kinderbescherming komen over de wijze van samenwerken.

Jeugdreclassering

Jeugdreclassering is een combinatie van intensieve begeleiding en controle voor jongeren die veroordeeld zijn of verdacht worden van een strafbaar feit. Als een leerplichtambtenaar proces verbaal opmaakt wegens schoolverzuim kan jeugdreclassering ook toegepast worden.

Voor begeleiding door de jeugdreclassering komen jongeren in aanmerking die ten tijde van het delict 12 tot 18 jaar oud waren. Vanaf 12 jaar kan een kind voor strafbare feiten worden vervolgd. Als een jongere 18 wordt, is in principe het 'volwassenenstrafrecht' van toepassing. Maar tot 21 jaar kan het jeugdstrafrecht van toepassing blijven als de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waarin het delict is gepleegd daartoe aanleiding geven. Omdat ze verbonden zijn aan de duur van de proeftijd, kunnen de jeugdreclassering en de jeugdhulp die daar bijhoort in ieder geval ook tot na het 18e jaar doorlopen.

● Wat verandert er per 1 januari 2015?

Wij worden per 2015 onder andere verantwoordelijk voor de uitvoering van jeugdreclassering.

Momenteel voert Bureau Jeugdzorg de jeugdreclassering uit. Vanaf 1 januari 2015 gaan gecertificeerde instellingen dat doen. Wij moeten voor de uitvoering van jeugdreclassering met tenminste één gecertificeerde instelling een contract afsluiten. Hierbij werken we bovenregionaal werken.

Bij een jeugdreclasseringmaatregel kan ook jeugdhulp (bijvoorbeeld Jeugd-ggz of jeugd-vb) worden ingezet. In een aantal gevallen vloeit de jeugdhulp direct voort uit de strafrechtelijke beslissing. Ook kan de gecertificeerde instelling bepalen dat (aanvullende) jeugdhulp nodig is. Wij zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor alle jeugdhulp en zijn verplicht jeugdhulp in jeugdstrafrechtelijk kader te leveren.

De huidige regelgeving over de relatie tussen de jeugdreclassering en de jeugdstrafrechtketen (zoals met het Openbaar Ministerie (OM) en de Raad voor de Kinderbescherming), die onder andere is vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht, blijft gehandhaafd.

● Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?

Per 1 januari 2015 moeten we een contract afgesloten hebben met een instelling die gecertificeerd is om jeugdreclasseringstaken uit te voeren.

Alle regio's in de provincie Utrecht willen in 2015 werken met SAVE-teams. SAVE: Samenwerken aan veiligheid is een initiatief van Bureau Jeugdzorg Utrecht, de William Schrikker Groep en de Raad voor de Kinderbescherming Midden Nederland.

In SAVE wordt door lokaal (bijv. buurt-, CJG-team, Sociaal Makelaar) en SAVE-team eerder, integraler, sneller en beter samengewerkt rond een gezin. De oplossingsgerichte benadering verbetert de samenwerking met gezinnen; het netwerk wordt vaker ingezet. SAVE stelt expertise ter beschikking van het lokale veld, zodat het lokale veld hier ook in de toekomst van kan profiteren. SAVE-medewerkers kunnen vanuit diverse kaders werken en hoeven zaken daardoor minder vaak over te dragen. De Raad voor de Kinderbescherming houdt haar onafhankelijke positie, maar deelt haar expertise en er kan parallel met hen worden gewerkt. Zodra de veiligheid is hersteld, of een criminele carrière is gekeerd, stopt de begeleiding vanuit SAVE en kan de lokale medewerker met het netwerk verder.

● Wat kunnen wij nu al ter voorbereiding doen?

Het is belangrijk dat wij ons nu al gaan verdiepen in wat jeugdreclassering is en hoe het werkt. Ter ondersteuning daarvan maakt het Rijk handreikingen. Daarnaast kunnen we werkbezoeken organiseren bij bijvoorbeeld Bureau Jeugdzorg, afdeling jeugdreclassering of contact zoeken met de Raad voor de Kinderbescherming en justitiële jeugdinrichtingen.

JeugdzorgPlus

JeugdzorgPlus is een intensieve vorm van jeugd- en opvoedhulp voor jeugdigen die ernstige gedragsproblemen hebben en zich aan de noodzakelijke behandeling dreigen te onttrekken.

JeugdzorgPlus betekent hulp met dwang en drang voor jeugdigen voor wie een 'machtiging gesloten jeugdzorg' is afgegeven door de kinderrechter.

● Hoe is JeugdzorgPlus nu geregeld?

Het Rijk financiert de 14 JeugdzorgPlus-instellingen, die 1.324 plaatsen beschikbaar hebben. Bureau Jeugdzorg indiceert voor JeugdzorgPlus. Als de gedragswetenschapper het daarmee eens is, vraagt Bureau Jeugdzorg een machtiging gesloten jeugdzorg aan bij de kinderrechter. Geeft de kinderrechter de machtiging af, dan wordt de jongere aangemeld voor JeugdzorgPlus en vervolgens opgenomen (acceptatieplicht).

● Wat verandert er per 1 januari 2015?

Met betrekking tot JeugdzorgPlus krijgen wij een 'leveringsplicht' zodra de rechter een machtiging heeft afgegeven. Daartoe kunnen we JeugdzorgPlus inkopen bij instellingen. Die instellingen moeten geregistreerd zijn. Alleen dan mogen ze de machtiging gesloten zorg uitvoeren.

● Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?

Het is belangrijk dat wij inzicht krijgen in wat JeugdzorgPlus is en wat het jongeren te bieden heeft. Daarnaast moeten we afspraken maken met geregistreerde instellingen over plaatsing van jongeren met een 'machtiging gesloten zorg'. Verder kunnen we bovenregionale samenwerkingsafspraken maken met andere gemeenten. We moeten minimaal één jaar voor de nieuwe Jeugdwet in werking treedt, afspraken gemaakt hebben over de wijze waarop wij daar invulling aan geven. Aanbieder Almata De Lindenhorst is een gesprekspartner van onze regio bij het totstandkoming van ons regionaal transitiearrangement (waarvan dit een onderdeel vormt) en de verdere uitwerking daarvan in de eerste helft van 2014.

Pleegzorg

Pleegzorg betekent dat een kind tijdelijk in een ander gezin gaat wonen. Als er problemen zijn in een gezin, wordt altijd eerst gekeken of deze thuis op te lossen zijn. Lukt dat niet, dan is pleegzorg de eerste keus.

Bij pleegzorg nemen pleegouders (tijdelijk) de opvoeding en verzorging van een kind op zich. Het is een vorm van opvang die het dichtst bij de natuurlijke gezinssituatie blijft.

● Hoe is het nu geregeld en door welke partijen?

Pleegzorg valt onder de Wet op de Jeugdzorg en wordt op dit moment regionaal uitgevoerd. Elke provincie of grote stad moet minimaal één pleegzorgaanbieder hebben, die pleegouders screent en voorbereidt op het pleegouderschap. Na indicatie door Bureau Jeugdzorg gaat de pleegzorgaanbieder op zoek naar een pleeggezin. Is dat gevonden, dan komt er een contract met de pleegouders waarin afspraken staan over de opvoeding en de verzorging van het kind. Daarvoor krijgen pleegouders een pleegvergoeding.

In de provincie Utrecht zijn De Rading (38 pleegzorg klanten uit Woerden in 2012) en Zandbergen/Youké (7) de regionale aanbieders. Bij de totstandkoming van ons regionaal transitiearrangement hebben zich ook een andere regionale aanbieders gemeld die kinderen uit Woerden helpen: Intermetzo (1 klant in 2012) en de landelijk opererende SGJ Christelijke Jeugdzorg (1 klant in 2012). Andere landelijke organisaties zijn de William Schrikker Groep, Leger des Heils Pleegzorg en De Bascule.

● Wat verandert er per 1 januari 2015?

Vanaf dat moment worden wij verantwoordelijk voor de uitvoering van pleegzorg.

● Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?

De veranderingen in de jeugdhulp brengen met zich mee dat wij een zorgplicht hebben: de jeugdhulpplicht. Voor de pleegzorg betekent deze jeugdhulpplicht dat wij verantwoordelijk zijn voor een toereikend en passend aanbod van pleegzorg.

Residentiële jeugdhulp

Residentiële jeugdhulp is hulpverlening waarbij kinderen en jeugdigen, op vrijwillige of gedwongen basis, (tijdelijk) dag en nacht buiten hun eigen omgeving verblijven. Het betreft kinderen en jeugdigen met uiteenlopende problemen. De plaatsing heeft bij iedereen een eigen specifiek doel en verschilt daarom ook in duur. Residentiële jeugdhulp wordt geboden in instellingen van verschillende omvang, met verschillende specialisaties en met professionals met uiteenlopende opleidingen en achtergronden.

● Hoe is residentiële jeugdhulp nu geregeld?

Verschillende sectoren bieden residentiële jeugdhulp: de provinciaal geïndiceerde jeugdzorg, de jeugd-ggz, en de zorg voor verstandelijk beperkte jeugdigen (jeugd-vb). Binnen deze sectoren bestaan verschillende typen residentiële zorg, zoals gesloten, besloten en open leefgroepen.

● Wat verandert er per 1 januari 2015?

Wij krijgen de verantwoordelijkheid voor alle vormen van jeugdhulp, waaronder de residentiële jeugdhulp.

● Wat vraagt dit van ons per 1 januari 2015?

Minimaal een jaar vóór de nieuwe wet in werking treedt moeten we afspraken hebben gemaakt over de wijze waarop wij bovenlokaal samen gaan werken op het gebied van jeugdhulp.

Professionalisering jeugdzorg

Op 25 april 2013 is het wetsvoorstel professionalisering door staatssecretaris Van Rijn van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie aangeboden aan de Tweede Kamer. Met dit wetsvoorstel wordt werken in de jeugdzorg kwalitatief op een hoger niveau gebracht.

De nieuwe wet regelt dat jeugdzorginstellingen verplicht worden om met geregistreerde jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers te werken. Doorlopende bij- en nascholing is een voorwaarde voor jeugdzorgprofessionals om geregistreerd te blijven. Ook verbinden zij zich aan een beroepscode.

Als sluitstuk van de professionalisering van de jeugdzorg komt er tuchtrecht. Beroepsmatig handelen kan daarmee door de eigen beroepsgroep worden getoetst. Cliënten krijgen met tuchtrechtspraak beter bescherming tegen onprofessioneel handelen. Jeugdzorgprofessionals kunnen leren van complexe zaken. In het uiterste geval kan het tuchtcollege een professional uit het register schrappen.

- Commissie Samson

Ook de Commissie Samson, die onderzoek heeft gedaan naar seksueel misbruik in de jeugdzorg, heeft zich uitgesproken voor registratie van jeugdzorgprofessionals. In het systeem van permanente educatie dat door de professionalisering ontstaat, zal ook het voorkomen, signaleren en stoppen van seksueel misbruik een plaats krijgen.

- Oproep voor registratie

Het kabinet heeft medio 2013 professionals in de jeugdzorg opgeroepen zich nu al te registreren. Zo kan op tijd worden voldaan aan de verplichting om geregistreerde professionals in te zetten.

3. Overgangsrecht

Het derde lid van artikel 10.1 regelt voor jeugdigen die al een indicatiebesluit hebben dat hun bestaande aanspraken nog enige tijd op de oude condities blijven voortbestaan, maar dan jegens de gemeente in plaats van jegens de zorgverzekeraar. Het gaat daarbij zowel om jeugdige AWBZ-verzekerden die in Nederland en in het buitenland wonen. Deze jeugdigen krijgen aldus een overgangperiode waarin er voor hen niets verandert en zij zich kunnen instellen op de nieuwe situatie. De overgangperiode verschilt naar gelang de resterende looptijd van de indicatie, maar eindigt in elk geval met ingang van een jaar na inwerkingtreding van de nieuwe Jeugdwet. Een jeugdige die na het aflopen van zijn aanspraken op zorg op basis van het indicatiebesluit AWBZ, deze zorg ten laste van de gemeente nodig denkt te hebben, doet er goed aan tijdig daarvoor een aanvraag in te dienen. In de voorlichting zal daaraan door ons aandacht worden besteed.

De bepalingen leggen vast dat vanaf de inwerkingtreding van deze wet voor de inwoners met een AWBZ-indicatie voor zorg in verband met een verstandelijke beperking of een psychische stoornis of voor begeleiding, persoonlijke verzorging of kortdurend verblijf, de rechten en verplichtingen gelden jegens de gemeente die daaraan verbonden zouden zijn geweest voor de zorgverzekeraar. Dat betekent dat zij jegens de gemeente in plaats van jegens de zorgverzekeraar aanspraak houden op die zorg. Voor zover de looptijd van de indicatie verder reikt dan een jaar na de datum van inwerkingtreding van deze wet, komt het recht op die zorg een jaar na de datum van inwerkingtreding te vervallen. Betrokkene moet zich dan wenden tot de gemeente alwaar hij opnieuw een aanvraag kan indienen voor deze vormen van zorg.

4. Regionale samenwerking

Een aantal nieuwe jeugdzorgtaken moet bovenlokaal uitgevoerd gaan worden. In de provincie Utrecht zijn er twee soorten bovenlokale samenwerkingen:

- regionale samenwerking en
- bovenregionale samenwerking.

Onze regio Utrecht West bestaat uit de gemeenten De Ronde Venen, Montfoort, Oudewater, Stichtse Vecht, Weesp, Wijdmeren en Woerden. Weesp en Wijdmeren (Noord-Holland) hebben zich medio 2013 bij onze regio aangesloten vanwege hun intensive samenwerking op het sociaal domein met hun buurgemeente Stichtse Vecht.

De bovenregionale samenwerking betreft alle gemeenten uit de provincie Utrecht en de Noordhollandse gemeenten Weesp en Wijdmeren.

Het schaalniveau is met name van belang op het gebied van uitvoering (U) en contractering (C):

Onderdeel	Lokaal	Regionaal	Bovenregionaal
Preventie, signalering vroeginterventie en toeleiding	C, U	C, U	
Generalistische ondersteuning	C, U	C, U	
Specialistische ondersteuning	U	C, U	C, U
Residentiële hulp	U	U	C, U
Gezinsvervangng	U	U	C, U
Crisisdienst	U	U	C, U
Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en kindermishandeling	U	U	C, U
Jeugdbescherming	U	U	C, U
Jeugdreclassering	U	U	C, U

5. Kleine doelgroepen/Specialistische Zorg

Voor de kleine doelgroepen is een landelijk transitiearrangement gemaakt. Het doel van het landelijk transitiearrangement is om -in aanvulling op de regionale transitiearrangementen- te komen tot afspraken met aanbieders van bepaalde specialistische functies op de onderwerpen die zijn benoemd in het regionaal transitiearrangement.

Het landelijk transitiearrangement is een tussenstap om te komen tot landelijke afspraken voor specialistische jeugdzorg die gelden vanaf 1 januari 2015 voor in beginsel drie jaar. Het landelijk transitiearrangement vormt daarmee een kader voor de nadere uitwerking van de landelijke afspraken waar partijen zich aan houden en geldt voor het jaar 2015.

Bijlage 4: Passend onderwijs

Passend onderwijs (Pao) heeft betrekking op het stelsel van voorzieningen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben in het onderwijs. Ieder kind verdient goed onderwijs dat hen in staat stelt zijn talenten te ontwikkelen met als uiteindelijk doel actief een plaats in de samenleving in te kunnen nemen (participatie). De huidige organisatie van de extra ondersteuning binnen het onderwijs biedt daarvoor onvoldoende mogelijkheden.

1. Huidige situatie

Het huidige systeem van onderwijsondersteuning is complex en levert mede daardoor problemen op. Hieronder leest u de knelpunten van de huidige situatie⁹.

- Lichte en zware ondersteuning zijn naast elkaar georganiseerd en kinderen vallen tussen wal en schip;
- Het systeem is complex en bureaucratisch;
- Sterke groei van het aantal leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) en met een rugzak en druk op de duurste voorzieningen;
- De ondersteuning op school is onvoldoende afgestemd op het brede (jeugd)zorgdomein;
- De kwaliteit van het onderwijs is vaak onvoldoende en veel leraren hebben onvoldoende ervaring met leerlingen die een specifieke onderwijsbehoefte hebben.

Gesprekken met inwoners

Bovenstaande knelpunten hebben wij ook gehoord tijdens gesprekken met inwoners. Zowel in groepsverband als individueel is het afgelopen anderhalf jaar veel gesproken met ouders en jongeren over passend onderwijs (Pao) en de overige gebieden op het sociaal domein.

Uit gesprekken met inwoners over passend onderwijs blijkt

- dat ouders vaak de leerkrachten niet goed vinden (leerkrachten geven zelf vaak ook aan dat zij specifieke vaardigheden missen);
- speciaal onderwijs voldoet niet aan de wensen van ouders en inspectierapporten zijn niet positief over die scholen;
- er vindt geen tot nauwelijks overdracht plaats als een kind naar een andere klas e/o leerkracht e/o school gaat;
- ouders klagen tijdens de gesprekken veel over het leerlingenvervoer. Officiële klachten worden echter niet of nauwelijks ingediend bij de gemeenten. Ouders geven overigens aan dat het de laatste jaren beter gaat;
- administratieve lasten voor ouders zijn hoog, onnodig vaak indicaties;
- het Zorg Advies Team kan efficiënter en effectiever, meer inzet op uitvoering in plaats van adviesteam (van ZAT naar ZUT -Zorg Uitvoering Team-).

2. Nieuwe situatie

Met passend onderwijs wordt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de extra onderwijsondersteuning neergelegd bij de schoolbesturen (zorgplicht). Zij moeten daarbij in overleg gaan met de ouders, leraren en gemeenten. Passend onderwijs is daarmee primair de verantwoordelijkheid van het onderwijs.

Passend onderwijs staat niet op zichzelf. Het is onderdeel van het bredere kwaliteitsbeleid dat in de afgelopen jaren in gang is gezet binnen het onderwijs, met opbrengstgericht werken, leerlingvolgsystemen en extra scholingsmogelijkheden voor leraren en schoolleiders. Goede leraren die goed om kunnen gaan met verschillen zijn essentieel voor passend onderwijs.

Passend Onderwijs en de rol van de gemeente: de samenhang met de drie transities

De Wet passend onderwijs is op 9 oktober 2012 aangenomen door de Eerste Kamer. Als de wet op 1 augustus 2014 ingaat, hebben de scholen een zorgplicht. Dat betekent dat scholen (schoolbesturen) ervoor verantwoordelijk zijn om elk kind een goede onderwijsplek te bieden door een dekkend aanbod te realiseren. Passend onderwijs is, zoals aangegeven, primair de verantwoordelijkheid van het onderwijs zelf, maar er liggen duidelijke raakvlakken met de gemeente.

⁹ Bron: <http://www.passendonderwijs.nl/hoe-werkt-passend-onderwijs/wat-is-passend-onderwijs/situatie-voor-passend-onderwijs/knelpunten-huidige-systeem/>

De gemeente is verantwoordelijk voor veel zaken die nauw samenhangen met passend onderwijs. De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de leerplicht en de RMC-functie, het leerlingenvervoer, de onderwijshuisvesting, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdgezondheidszorg (JGZ), en in de nabije toekomst ook voor andere zaken die nauw samenhangen met passend onderwijs, zoals de functie 'begeleiding' uit de AWBZ (in de WMO), de jeugdzorg (in de nieuwe Jeugdwet) en de gecombineerde regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt (in de Participatiewet). Onderwijs moet de talenten van de kinderen herkennen en hun competenties ontwikkelen zodat ieder kind een plek op de arbeidsmarkt kan bemachtigen.

Het onderwijs moet er voor zorgen dat zij de kinderen zo goed mogelijk voorbereiden op hun plek in de samenleving. Een deel van de leerlingen dat gebruik maakt van het speciaal onderwijs (maar ook van het reguliere onderwijs) krijgt later vaak te maken met regelingen als de Wajong, de bijstand en Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en voor de toekomst de nieuwe Participatiewet die uitgaat van één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt, die de gemeenten gaan uitvoeren. Vanuit dit oogpunt is samenwerking tussen gemeenten, zorg en onderwijs van belang, zodat leerlingen later zo goed mogelijk kunnen meedoen in de samenleving.

Samen verantwoordelijk voor de ondersteuning van de jeugd

Het onderwijs moet, met name bij de kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, afstemmen met de zorgaanbieders en de gemeente om een goed antwoord te kunnen geven op zorgvragen bij leerlingen om uitval en thuiszitters te voorkomen en kinderen zo goed mogelijk voor te bereiden op hun plek in de maatschappij.

Met name de link met de transitie Jeugdzorg is hierin duidelijk aanwezig, onderwijs en gemeente moeten elkaar vinden in hun plannen voor de ondersteuning van de jeugd. Dit is ook in de wet Passend Onderwijs verankerd. In de Wet passend onderwijs en vrijwel zeker ook in de nieuwe Jeugdwet is vastgelegd dat er een op overeenstemming gericht overleg (OOGO) moet plaatsvinden tussen de samenwerkingsverbanden en de gemeenten over hun plannen voor de jeugd. Samen dienen zij vorm te geven aan de beleidsdoelstelling 'één kind, één gezin, één plan, één aanpak'. Aan het OOGO nemen de schoolbesturen deel, vertegenwoordigd door het bestuur van de samenwerkingsverbanden (SWV) en het bestuur van de gemeenten, een vertegenwoordiging van de burgemeester en wethouders van de gemeente(n).

De wetgeving met betrekking tot Passend onderwijs en de Jeugdwet biedt een kader om de ondersteuning van jeugdigen in en buiten scholen echt integraal aan te pakken, dicht bij hun belangrijkste leefdoelstellingen. Daarmee ontstaat een nieuwe, horizontale bestuurlijke verhouding tussen gemeenten en schoolbesturen in het samenwerkingsverband en worden zij samen verantwoordelijk voor een sluitend aanbod aan ondersteuning en hulp voor jeugdigen en hun ouders/gezinnen. Hiermee liggen er goede kansen voor een integrale aanpak en ontschotting van onderwijs-, opvoed- en opgroeihulp.

3. Regionale samenwerking

Via een Ministeriële Regeling zijn de regio's ingedeeld. Onze regio bestaat uit de volgende gemeenten en samenwerkingsverbanden:

Gemeenten:

De Ronde Venen, Montfoort, Oudewater, Stichtse Vecht (alleen PO) en Woerden.

Samenwerkingsverbanden:

Primair onderwijs:

- Stichting Passenderwijs
- Reformatorisch Samenwerkingsverband Primair Onderwijs (landelijk).

Voortgezet Onderwijs:

Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Regio Utrecht West (SWVVO-RUW)

Gezamenlijk overleg:

- Regionale Educatieve Agenda (REA), ambtelijk.
Voor Passend Onderwijs hebben wij een REA ingesteld die op regionaal niveau zorg draagt voor de afstemming van onderwijs met de zorg voor de jeugd en de andere transities. Deelnemers zijn vertegenwoordigers van de samenwerkingsverbanden PO en VO in Utrecht West en ambtenaren van de betrokken gemeenten van Utrecht West en een voorzitter. Op onderwerp worden ook anderen uitgenodigd (o.a. CJG, SWV VO Utrecht en Stichtse Vecht en landelijk SWV reformatorische scholen). De deelnemers van de REA hebben mandaat van hun achterban.
- Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO), bestuurlijk.

4. Kansen en risico's

Kansen

Passend Onderwijs biedt goede kansen voor een integrale aanpak en ontschotting van onderwijs-, opvoed- en opgroeihulp. De nieuwe benadering om de ondersteuning school- en thuisnabij in te zetten impliceert samenwerking en afstemming tussen ons en het onderwijs.

De gezamenlijke doelstellingen zijn:

- Gewoon waar het kan, speciaal waar het moet
- Uitgaan van mogelijkheden, werken vanuit een positief pedagogisch klimaat en eigen kracht
- Dichtbij jeugdigen en ouders (ontmoetingsplaatsen)
- Niet *over* maar *met* jeugdigen en ouders praten
- De basis versterken, en ontzorgen en normaliseren van opvoedproblemen
- Integraal: 1 kind, 1 gezin, 1 plan, 1 contact
- Eenvoudiger, slimmer en doelmatiger
- Speciale aandacht voor overstapmomenten
- Gezamenlijke opgave: zo veel mogelijk leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden
- Eigen kracht en zelfredzaamheid bevorderen dat betekent o.a. zelfstandig participeren in de samenleving i.p.v. Wajong

De Samenwerkingsagenda jeugd onderwijs en zorg bestaat uit de volgende aandachtspunten:

- Samenhangende onderwijs-, ondersteunings- en hulpstructuur voor jeugd
 - preventie
 - signalering
 - beoordeling
 - toewijzing
 - ondersteuning/hulpaanbod
- Goede overgangen en aansluiting voorschools-primair onderwijs-voortgezet onderwijs-middelbaar beroepsonderwijs
- Aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt (V)SO en Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)
- Consequenties passend onderwijs voor leerlingenvervoer
- Consequenties passend onderwijs voor onderwijshuisvesting
- Tegengaan voortijdig schoolverlaten en thuiszitters.

Risico's

- Leerlingenvervoer: gevolgen van Pao voor het leerlingenvervoer zijn nu nog onvoldoende duidelijk
- Afstemming en aansluiting met de zorg voor de jeugd vindt onvoldoende plaats:
 - onvoldoende zorg in een vroeg stadium -> meer inzet van gespecialiseerd zorg -> hogere kosten
 - geen integrale aanpak -> geen efficiency
- De samenwerking van onderwijs en gemeenten is pas net op gang: tijd nemen om dit proces zorgvuldig te doen.
- De gehele financiële implicaties zijn nu nog onvoldoende duidelijk.